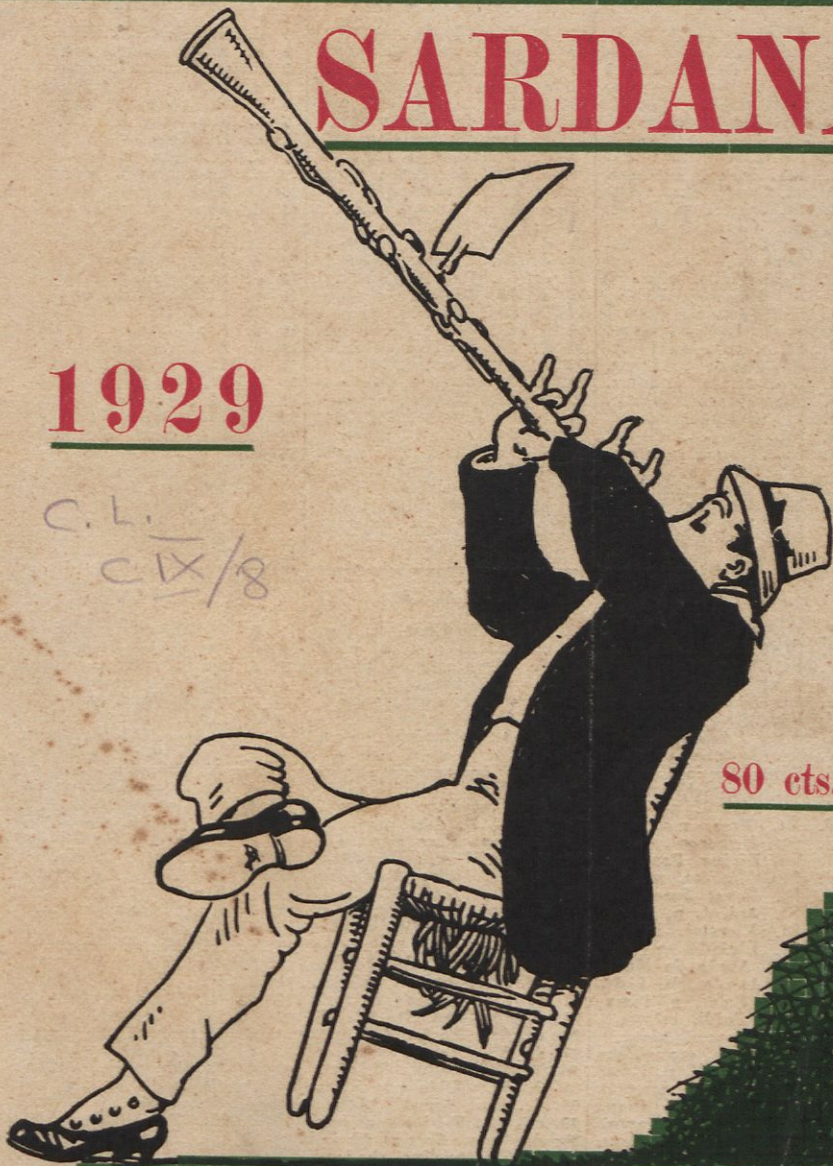

ALMANAC DE LA SARDANA

1929

C.L.
CIX/8

80 ets.

Guerra

CALENDARI

GENER	FEBRER	MARÇ
1 d. La Circ. de N. S. J.	1 d. Sant Ignasi, bisbe.	1 d. St. Rosend, bisbe.
2 d. El Sant Nom de Jesús	2 d. M. D. de la Candelera	2 d. St. Simplicí, papa.
3 d. Santa Geneveva, vg.	3 d. Sant Llorenç, bisbe.	3 d. St. Emeteri, màrtir.
4 d. Santa Isabel, verge.	4 d. Sant Rembert, arq.	4 d. St. Lluis I, p. i mr.
5 d. Sant Telesfor, p. i m.	5 d. Sta. Agata, v. i mr.	5 d. St. Geràsım, anac.
6 d. Els Sants Reis.	6 d. Sta. Dorotea, v. i mr.	6 d. Sant Oleguer, bisbe.
7 d. St. Julià, mr. de T.	7 d. Sant Ricard, rei.	7 d. St. Tomàs d'Aquino.
8 d. St. Llucià, b. i mr.	8 d. St. Joan de Mata, f.	8 d. St. Joan de Déu, fd.
9 d. Sta. Alària, abadessa	9 d. Sta. Apollònia, verge	9 d. Sant Pacià, bisbe.
10 d. St. Gonçal d'Amarant	10 d. Sta. Escolàstica, vg.	10 d. Sant Emilià, abat.
11 d. St. Higiní, p. i mr.	11 d. Sant Severí, abat.	11 d. Sant Constantí, abat
12 d. St. Victòria, abat.	12 d. Sta. Eulàlia, v. i mr.	12 d. Sta. Josefina, verge.
13 d. La Sagrada Família.	13 d. St. Benigne, màrtir.	13 d. Sant Roderic, màrtir
14 d. Sant Hilari, bisbe.	14 d. St. Valentí, màrtir.	14 d. Sta. Matilde, reina.
15 d. Sant Maur, abat.	15 d. St. Faustí, màrtir.	15 d. Sta. Madrona, verge.
16 d. St. Fulgenci, bisbe.	16 d. St. Gregori X, papa.	16 d. St. Abraham, ermità.
17 d. Sant Antoni, abat.	17 d. Sta. Beatriu, verge.	17 d. Sant Patrici, bisbe.
18 d. Santa Beatriu, verge.	18 d. St. Simeó, b. i mr.	18 d. Sant Anselm, bisbe.
19 d. St. Canut, rei i mr.	19 d. St. Frederic, abat.	19 d. El Patriarca St. Josep
20 d. St. Fabià, p. i mr.	20 d. St. Eleuteri, bisbe.	20 d. St. Benigne, abat.
21 d. Sta. Annès, v. i mr.	21 d. St. Severià, bisbe.	21 d. St. Serapi, anacoreta
22 d. Sant Vicens, màrtir.	22 d. Sta. Leonor, verge.	22 d. M. D. dels Dolors.
23 d. St. Ildefons, arq.	23 d. St. Pere Damià, bisbe	23 d. Sant Josep Oriol.
24 d. St. Timoteu, bisbe.	24 d. St. Modest, bisbe.	24 d. L'Arcàngel St. Gab.
25 d. Sta. Elvira, vg. i mr.	25 d. St. Feliu III, papa.	25 d. L'Anunciació de N.S.
26 d. St. Policarp, bisbe.	26 d. Sta. Margarida de C.	26 d. St. Eutiqui, màrtir.
27 d. St. Joan Crisòstom.	27 d. St. Leandre, bisbe.	27 d. St. Joan Damascó, b.
28 d. Bt. Amadeu, bisbe.	28 d. St. Romà, ab. i idr.	28 d. St. Sixte III, papa.
29 d. St. Francesc de Sales		29 d. Sant Eustasi, abat.
30 d. Sta. Martina, verge.		30 d. Sant Joan Clímac.
31 d. St. Pere Nolasc, idr.		31 d. Sta. Babilina, verge.

ABRIL	MAIG	JUNY
1 d. St. Venanci, bisbe.	1 d. St. Segimon, rei i m.	1 d. St. Juvenci, màrtir.
2 d. St. Francesc de Paula	2 d. St. Atanasi, b. i dr.	2 d. St. Marcellí màrtir.
3 d. St. Pancràs, b. i mr.	3 d. St. Alexandre I, mr.	3 d. St. Claudi, noi, mr.
4 d. Sant Isidor, bisbe.	4 d. Bta. Catarina, verge.	4 d. Sta. Saturnina, vg.
5 d. St. Vicens Ferrer, d.	5 d. St. Pius V, papa.	5 d. St. Bonifaci, b. i mr.
6 d. Sant Celestí, papa.	6 d. St. Joan A.-P.-L.	6 d. Sant Norbert, arq.
7 d. Sant Albert, monjo.	7 d. St. Estanislau, bisbe	7 d. Sagrat Cor de Jesús.
8 d. St. Joan d'Organyà.	8 d. St. Victor, soldat.	8 d. Puris. Cor de Maria
9 d. Santa Maria Cleofà.	9 d. L'Ascensió del Senyor	9 d. St. Silvestre, monjo.
10 d. St. Ezequiel, profeta.	10 d. Bt. Joan d'Avila.	10 d. Sta. Margarida, reina
11 d. St. Lleó I, p. i dr.	11 d. Sant Pere Armengol.	11 d. St. Bernabeu, apòst.
12 d. Bt. Pere, monjo.	12 d. M. D. dels Desamp.	12 d. St. Onofre, anac.
13 d. St. Ermengol, rei.	13 d. Sant Pere Regalat.	13 d. St. Antoni de Pàdua
14 d. La Divina Pastors.	14 d. St. Bonifaci, màrtir.	14 d. St. Eliseu, profeta.
15 d. Sta. Basílisa, màrtir.	15 d. St. Isidre, llaurador.	15 d. St. Modest, màrtir.
16 d. St. Benet Josep Ll.	16 d. St. Joan Nepomucè.	16 d. Santa Julià, màrtir
17 d. St. Anicet, p. i mr.	17 d. Sta. Restituta, verge	17 d. Sta. Teresa, vídua.
18 d. St. Eleuteri, bisbe.	18 d. St. Venanci, màrtir.	18 d. St. Marc, màrtir.
19 d. St. Lleó IX, papa.	19 d. Pasqua de Pentecosta	19 d. St. Gervasi, màrtir.
20 d. Sta. Annès de Mont.	20 d. St. Bernardí de Siena	20 d. Sta. Florentina, vg.
21 d. St. Anselm, b. i dr.	21 d. St. Nicostrat, màrtir.	21 d. St. Lluis Gonçaga.
22 d. Sant Soler, p. i mr	22 d. Sta. Rita de Càsia.	22 d. St. Paulí de Noa.
23 d. Sant Jordi, màrtir.	23 d. St. Joan Bta. de R.	23 d. Sta. Agripina, verge.
24 d. St. Gregori, bisbe.	24 d. Sta. Joana de Cuza.	24 d. Nat. St. Joan Bapt.
25 d. St. Marc, evangeliste	25 d. St. Gregori VIII, p.	25 d. St. Albert, màrtir.
26 d. St. Marcellí, p. i mr.	26 d. La Smma. Trinitat.	26 d. St. Magunci, preve.
27 d. M. D. de Montserrat	27 d. St. Hildebert, bisbe.	27 d. St. Ladislau, rei.
28 d. St. Pau de la Creu.	28 d. Sant Agustí, bisbe.	28 d. St. Ireneu, b. i mr.
29 d. St. Pere de Verona.	29 d. Sta. Teodòsia, màrtir.	29 d. St. Pere i St. Pau.
30 d. Sta. Catarina de Sena	30 d. Smm. Corpus Christi	30 d. Bt. Bertran Nicolau
31 d.	31 d. Sta. Avelina, abadessa	

1929

ALMANAC DE LA SARDANA

(Segon any de publicació)

El dirigeix i confecciona
A. SERRANO - VICTORI
amb la cooperació de
DOMENEC JUNCADILLA
i FRANCESC ESTEVE

Rep 38.041

IMPREMTA RAFOLS — Porta Ferrissa, 15 — BARCELONA

Josep Anselm Clavé

via informar la creació de la Sardana en ple món de paganisme. Pel que fa a la seva introducció a Catalunya, coincideixen en creure els qui amb autoritat més provada han estudiat la qüestió, que la Cerdanya li obrí la porta. D'ací el nom de Sardana aplicat a la dansa nostrada.

La *sardana curta*, que, com hem dit abans, és la més antiga, es balla a l'Empordà des de temps immemorial. Heus ací el perquè de la *sardana empordanesa*. La *sardana curta*, però, ha caigut avui en desús i ha estat substituïda per la *sardana llarga*, que és la més generalitzada a tot el país. Consistia la *sardana empordanesa* en una tocada de començament anomenada *introito* i executada pel flaviol. A la dita tocada seguia el ball propiament dit i compost de vuit compassos *curts*, dansats de faisó *reposada*, i després *setze llargs*, amb els quals la música canviava totalment

de color i moviment, convertint-se en animada *rotllana*.

La diferència entre *sardana curta* i *sardana llarga* s'assenyala per l'extensió, com ja ho indica el qualificatiu. Té la primera un nombre de compassos invariable i fixe, mentre que en la segona el compositor pot donar a la dansa l'extensió que li suggereixin llurs mestria i facultats creadores, respectant sempre, però, el caràcter i les proporcions naturals de la mateixa.

Considerada la Sardana com una valor musical-artística, ha progressat considerablement des de mitjans del segle passat. Fins a aquesta època, i pot dir-se generalment, l'element sonor de la Sardana encarregat de l'execució, era escàs i rudimentari. Es reduïa a quatre instruments: tiple, cornamusa, flaviol i tamborí. Les melodies presentaven a vegades caràcter d'església i d'altres fesomia pastorívola. Pep Ventura, músic modest, hàbil sonador de tenora, establert a Figueres cap a mitjans del segle XIX, donà a la Sardana una vertadera categoria artística, començant

Lluís Millet

Felip Pedrell

per millorar l'orquestra i posant-l'hi el noms de *cobla*. L'*Avi Pep* amplia aquesta amb els següents instruments: flaviol, tamborí, dos tiples, dos tenores, dos cornetins, dos fiscorns i un contrabaix. El reformador composà després per a la seva orquestra innumbrables sardanes, l'arquitectura de les quals eixamplà, restant així definitivament establert el tipus de dansa adoptada a tot Catalunya.

Cal advertir, però, que en morir Pep Ventura, l'any 1875, la Sardana, en el seu aspecte de composició musical, decaigué quelcom si es té en compte que els directors de cobles no eren compositors i per tal d'engiponar *sardanes* empraven troços d'òpera o bé de *zarzuela*, o bé mixtificaven el ball amb l'adopció d'himnes populars, marxes i fins *couplets* francesos. Sortosament, des de fa bastants anys compositors catalans de vertadera alçària, seguidors de la iniciativa de Clavé, qui portà la Sardana a les societats corals que ell creà i enrobustí, convertint-la en la dansa-cançó de la terra, han tornat a aquesta el rang artístic que li corresponia. Pedrell, Morera, Millet,

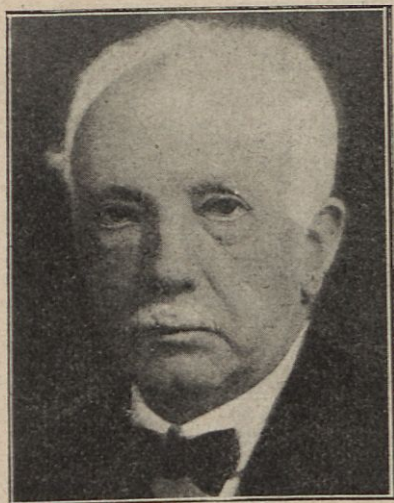
Jaume Pahissa

Pahissa, Casademont, i sobre tot Garrreta, han introduït la Sardana en llurs grans creacions per a orquestra o cor, enriquint-la amb tots els primors de la moderna tècnica. Cal recordar tanmateix la bella i famosa sardana *Gari*, del Mestre Bretón.

Pel que fa a la manera de ballar la Sardana, direm que hi ha dos formes o estils. El més generalitzat és l'*empordanès*. Comença la dansa amb l'*introito*, executat pel flaviol, i després es de'xa sentir la *cobla*. El ba-

Cassià Casademont

Ricard Strauss, el gran Mestre, és un admirador entusiasta de la Sardana

llador cal que es trobi atent per fixar i recordar la melodia inicial, que correspon als passos dits *curts* els quals són repetits per a que el ballador s'assabenti ben bé de l'extensió ; des-

prés apareix una altra melodia de més duració i de colorit diferent, que serveix per a l'execució dels passos anomenats *llargs*, i que també és repetida pel mateix motiu de què el ballador porti exactament el compte. Totes aquestes melodies tornen a repetir-se de nou, o sigui dos vegades la música dels passos *curts* i dos la dels *llargs*, cessant llavors de tocar la cobla. Durant aquest temps, el sardanista, va comptant, mentre balla, els compassos de cada una de les esmentades melodies, les quals equivalen a igual nombre de passos en el ball, i això per tal de repartir-los de forma que acabin precisament amb la melodia.

El nom que es dona als compassos i passos de ball, *curts* i *llargs*, vol dir que el sardanista balla els primers de dos en dos a esquerra i dreta, alternant, i el segon de quatre en quatre, de la mateixa manera. Després d'això, el flaviol toca dos compassos que no es dansen, i que tenen el nom de *contrapunt*, i torna seguidament a actuar la cobla, que executa novament la música dels *llargs*. Aquests comencen a ballar-se en direcció cap a l'esquerra i acaben

La batuta de l'il·lustre Lamote de Grignon, Director de la Banda Municipal de Barcelona, sap arrencar interpretacions meravelloses de «A la plaça!», «La processó de Sant Bartomeu», «Rosa del Folló»...

I el nostre «Orfeó Català» — vegeu-lo aplegat a la porta de Sant Joan de Letran—, desgrana, magníficament també, les sardanes més escollides, sota el mestratge de Millet

igual. Es fa la repetició del mateix, i llavors acaba la Sardana.

D'altres detalls referents a la manera de ballar-la, poden trobar-se en les obres següents: Casaponsà i Gamí: *La Sardana. Regles per a comptar-la i reartir-la degudament*; Aureli

Romagueres: *Explicació del ball de les Sardanes*; Montsalvatge i Aleu: *Estudis curiosos sobre la història i regles amb què deu ballar-se la Sardana segons el sistema empordanès i el selvatà.*

E. E.

DIFICILMENT una noia innocent pot prendre part en cap dansa que no la contaminin amb alguna alenada lúbrica. Quasi totes les danses són filles de la voluptuositat. No així, però, la Sardana. La Sardana és art veritable, art puríssim. La noia que la balla, en surt blanca i fresca d'innocència com abans de prendre-hi part, i, oi més, n'ix embaumada d'una idealitat nova i ennoblidora. Es la poncella que ha sentit la primavera i es bada dolçament, exhalant flaires de lliri immaculat.

JOAQUIM RUYRA

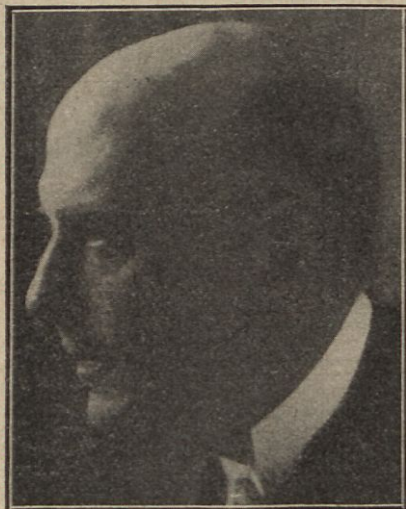
(Del fullet «La Sardana i la Caritat»).

Igor Stravinski, el formidable compositor, qui estima la Sardana, ens té promès d'escriure'n una...

Mestre Schillings i la Sardana

QUAN Joan Llongueres ens traslladà el desig manifestat per Mestre Schillings, el conegut director del Gran Teatre del Liceu, d'assistir a una de les nostres habituals ballades de sardanes, tinguérem una íntima satisfacció. Sempre hem cregut que una de les coses que més haurien de curar les entitats sarda-

nistes és de donar a conèixer la dansa catalana a totes les personalitats d'algún relleu dins el món musical, que d'un cap d'any a l'altre passen per la nostra terra. Amb el prec de Mestre Schillings es presentava, doncs, una bella avinentesa per a que el «Foment de la Sardana de Barcelona» complís una de les seves missions més essencials, amb l'avantatge encara, que havent partit l'iniciativa del prestigiós músic alemany, suposava ja un viu interès de volguer conèixer totes les carac-

terístiques de la nostra dansa més altament popular.

Es amb aquest esperit que Mestre Schillings assistí, acompanyat del Mestre Enric Morera i del crític musical de «La Publicitat», Baltasar Samper, a la ballada que celebrava el «Foment» el dia 26 de novembre al «Centre Democràtic Regionalista», del Poble Nou. El programa, executat mestrívolament per la Cobla «Barcelona», era ben interessant: «Sol ixent», de Toldrà; «Eugènia», de Pujol; «Pastoral», de Garreta; «Tossa, la vila vella», de Morera, «Lluny», de Casals. I encara, per tal de que pogués abastar el progrés evolutiu de la sardana llarga, des del seu iniciament fins els nostres dies, la cobla oferí, com a sardanes de concert: «Toc d'oració», Pep Ventura; «A cau d'orella», Josep Serra i «La pastora enamorada», Garreta.

Cap de les característiques essencials de la Sardana, passà desapercibuda de l'oïda i de l'ull de Max Von Schillings, qui sollicità tots els antecedents, que, no cal dir-ho, li foren donats amb tota complaença pels distingits acompanyants i per nosaltres mateixos.

Durant el transcurs de l'audició, Mestre Schillings no es cansava de fer elogis i de proclamar la seva admiració per la nostra dansa, la qual qualificà de magnífica, i pel poble que tan dignament sap conrear-la. Qui conegui de prop el temperament del compositor alemany, poc donat a exterioritzacions, podrà amidar la valor de les seves impressions, tan més significatives quan manifestà el propòsit d'assistir el diumenge següent a una nova ballada, acompanyat de diversos companys seus, intèrprets d'algunes de les obres que

Un homenatge a Joan Cervera

HOM prepara un homenatge a Joan Cervera. Val a dir que el té ben guanyat per la tasca meritòria que, amb un esperit de sacrifici i amb constància remarcable, vé realitzant a favor del sardanisme.

El seu caràcter modest, ha fet que no es reconegués com calia la seva vàlua. Joan Cervera començà a actuar de ple en la vida sardanista, l'any 1904, al Casal Provincial Gironí, organitzant gran nombre de ballades i festivals amb èxit creixent. També cooperà activament a la tasca sardanista de l'Ateneu Empordanès — fa d'això uns dotze anys —, amb els companys Fina i Maimi, inaugurant-la amb una magnífica ballada per la cobla «La Principal de La Bisbal». Recordem que els músics, situats en un dels balcons de l'Ateneu, executaren la bella sardana «L'Empordà», del mestre Enric Morera.

Més tard, En Cervera actuà en la Comissió de Propaganda de l'antic Centre de la Rambla de Sta. Mònica, i gràcies a ell s'intensificà de debò la feina sardanista en aquell benemèrit casal.

Fou soci número 1 (fundador) de l'Agrupació Sardanista de Barcelona, i n'ostentà el càrrec de President per espai de més de quatre anys. Durant la seva presidència varen batre el record d'audicions—

en ço que es refereix al nombre—, organitzades per una sola entitat. Aquesta es fundà l'any 1922, i en el primer acte hi actuà la cobla «Tortellà».

Actualment, Joan Cervera, després de vint-i-cinc anys d'actuació sardanista, sembla encara trobar-se en els bons temps de la seva joven-

tut. Digueu, sinó, què vol dir la fundació del «Grup Renaixement», des d'on prossegueix amb zel i entusiasme exemplars la seva tasca sardanista, voltat de bones amistats i amb els ulls espurnejant d'amor inexhaurible per la típica dansa nostrada.

TOMÀS D'A. PALLEROLA

ell dirigia. Volia, segons ens digue, que compartissin el goig i l'emoció que li havien produït la nostra dansa.

Novament tinguérem ocasió d'oïr de llavis de Schillings i dels seus il·lustres acompanyants, mots elogiosos de l'esperit de la nostra terra, i espontàniament oferí el Mestre por-

tar en alguna revista especialitzada d'Alemanya les seves impressions sobre aquest aspecte del nostre poble, que li havia aparegut tan interessant i suggeriu.

JAUME MARILL

President del F.de la S. de Barcelona

La Sardana als escenaris

LA nostra dansa característica en la seva expansió triomfal, descendí de les serres a les viles i d'aquestes a les ciutats. De graó en graó, en dia no remot, envai els teatres i fou preferida, gairebé per tothom, a cap altra cançó escènica.

Ha trobat la sardana interpretadors genials i ben diversos. Mercè Serós ha sabut agermanar la sardana amb l'elegància més espiritual, mentre Pepeta Iris donava una empena decisiva a la seva popularitat. Els ulls negres de Raquel Meller han subratllat, com saben fer-ho, les nostres tonades pairals. Concepció Panadés ha corregut l'Espanya i les Amèriques recollint aplaudiments amb interpretacions ben catalanes.

Mercè Serós

Emili Vendrell

També ha cantat sardanes Emili Vendrell, el jove mestre tan aviat guanyat com perdut, com tornat a guanyar. I Pilar Alonso, la dolça, i Amàlia d'Isaura, la més reeixida de les excèntriques, i «Goyita», tota gentilera i finor...

Que no es sentin enutjades les figures de relleu que omitim. No hi ha cap exclusivisme en nosaltres. Són tantes les que han portat victoriosa la sardana pel món, que no les recorden pas totes. Totes ostenten mèrits. Tants, que per glossar-los caldria un volum sencer.

Amants de la sardana en tots els seus caires, ens plau retre als qui l'han feta triomfar el tribut del nostre agraïment.

Parlant amb el Mestre Català

UN lleure, una estona d'oci per dedicar a la conversa, són coses que el Mestre Català no coneix; tantes són les activitats que l'abasseguen durant el dia i, àdhuc, bona part de la nit. Organista a l'Església de Pompeia, passa el matí entre ensenyaments i funeralies; lliçons, alumnes que acudeixen a educar-se amb les seves ensenyances; tasca de composició, sardanes, música sagrada, «lieders», etc. i, finalment, unes hores cada dia al Cine-Saló Catalunya.

D'estatura regular—més aviat petit—, un bon xic calb, els seus dits àgils i grassonets, teclegen dúctilment l'armonium i executen un «solo» de «Andrea Chenier». En la tela blanca belluguen unes figures humanes—titelles de passions— i la cinta corre en vertigen esbalaïdor, fins a plasmar tota l'aventura tràgica d'un «film».

El cinema és tant suggestiu! Cal, però, decidir-nos i destorbar el Mestre. Recordem «La Processó de Sant Bartomeu», un dels seus grans èxits

—Vos sou de Sitges?

—Sí—ens diu—; nat el 1891. El meu pare, mestre de capella d'aquella població, va ensenyar-me les primeres solfes.

—Aleshores, la vostra vocació arrenca d'infant.

—De molt petit. Als vuit anys aní a l'Escolania de Montserrat, on vaig estar-hi vuit anys, estudiant orgue i composició amb el P. Guçman.

—Després, però, prosseguireu els estudis musicals?

—Sí; de retorn, vaig estudiar piano i composició amb els Mestres Pellicer i Morera, respectivament.

—Us plau la tasca orfeònica?

—Molt. Després d'ésser Professor

a l'Acadèmia Ainaud, vaig fundar i dirigir l'Orfeó Pompeià. Actualment, estic de mestre de capella a Santa Maria de Pompeia.

—Digueu-nos quelcom sobre l'actual moment musical sardanístic.

—Es sols un parer meu, sabeu?

i com a tal modest. Considero equivocada la distinció que hom fa dels compositors, filiant-los, segons sigui llur estil, a l'escola empordanesa, barcelonina, etc. Crec que la classificació ha de consistir, simplement, en sardanes bones i sardanes dolentes.

—Si hom us preguntés a quina escola pertanyen els mestres Morera, Serra, Garreta, Toldrà...

—Certament que no sabia pas què respondre. Per a mi no hi ha altra escola que la genèrica catalana i, dintre d'ella, l'estil personal que cada compositor ha sabut crear-se. Heus ací el difícil.

—Sou, però, partidari de conservar el ritme?

—Absolutament. Al meu entendre, és cosa essencial. Per més que hom vulgui construir amb elevada tècnica, és precís que la melodia—ço és, l'ànima—hi bategui amb un caient ben catalanesc. Una altra cosa vull dir-vos: les entitats conreadores, haurien d'esbandir—d'una vegada i per sempre—, tota aquesta plaga de sardanes dolentes que fan malbé el gust del poble i que ens posen en ridícol davant els forasters que ens visiten.

—Evidentment, Mestre. S'ha d'educar el poble.

—També caldria no oblidar noms obscurs, però valuosos i dignes

d'èsser coneguts. Ací tenim, per exemple, el Mtre. Josep M.ª Pla, les sardanes del qual, de tècnica i inspiració ben notables, no figuren mai en cap programa.

—Esteu content de la transcripció de les vostres sardanes per a Banda?

—Ben content! Em plau que la nostra dansa es vegi honorada en les nostres primeres institucions musicals i que ultrapassi les fronteres, a desgrat de què dolgui a alguns crítics de per ací.

M'adono de què havia transcorregut una llarga estona. Pel llençol blanc, pasava la cinta canviant d'una pel·lícula còmica; l'orquestra «atacava» les notes d'uns ballables moderns. El Mestre Català reposà un moment. No volguérem cansar-lo més. Agraïrem la seva gentilesa i ens acomiadàrem amb una estreta de mà efusiva, del notable compositor, autor de la magnífica «Processó de Sant Bartomeu».

JOAN DAMAS

Eusebi Guiteres

PODRIEM aportar ara un enfilall de dades biogràfiques d'aquest compositor, qui fou un temps Mestre

Director de la Banda de la Casa de Caritat, de Barcelona.

Diu ell mateix en un bell article: «Sóc un devot de la típica dansa catalana... Que si m'engresca i m'enamora? Oidà! No puc pas sentir-la sense revifar-me i notar espasmes de joventut. Deu ésser així, puix de tant compondre'n o de tant sentir-ne, m'he tornat brivall, ballet, minyó i jovincell de cor i de cames, perquè component sardanes m'hi balla el cap i executant-les m'hi balla el cor...»

Mireu com aquests mots retraten l'home endut per uns ideals; l'home qui troba en la sardana-dansa i en la sardana-composició musical un alt plaer espiritual. Aquests mots entusiastes, poden ben certament, servir-nos de guiatge i d'esperó.

SARDANES

FEA molt de temps que no sentíem sardanes, però aquest any farem les paus.

La sardana s'ha industrialitzat molt i ara per un tres i no-res s'organitza una audició. Això ha fet perdre qualitat a aquesta música la qual està passant una època de gran depressió. La sardana ha degenerat, ha perdut la seva primitiva fixesa i netedat.

Tenim una antiga debilitat per la sardana. De petits n'hem ballades moltes. A tot arreu. Davant del mar, a la plaça d'algun petit refugi de la costa—sardanes inoblidables de l'Escala, de Port de la Selva, d'Estartit, de Calella!—i a la plaça d'algun petit poble de l'interior. En aquestes places es veuen sempre finestres amb panotxes i noies rosses barrejades.

Llavors—parlem de deu anys enera—, foren els bons temps de les sardanes. El que no ha sentit el «Per tu ploro» o «El Cant dels Ocells en aquest recó de món, li ha passat per alt un dels plaers més plens de gràcia de Catalunya.

.....

Això de les orquestres, ha canviat molt. Les millors han sigut les que fundà Pep Ventura a Figueres, la de Castelló d'Empúries i la de Perelada. Jo he estat sempre un particular acèrrim de la cobla de Perelada i encara avui ho sóc, malgrat que aquesta cobla (segons diu la gent), no pot resistir l'empenta que tenen les de Torroella i La Bisbal, que són les orquestres que tenen virtuoses a sou, i han imposat les absurdes sardanes que ara s'escolten.

L'orquestra de Perelada, que al meu entendre és sempre el conjunt millor, és una cosa molt seriosa. Els músics surten del benefici que els

comtes de Perelada crearen en aquella població per ensenyar la música. Amb aquest benefici es pot mantenir una escola que és freqüentada pels nois de la població. Entre aquests alumnes, el poder arribar a tocar a la cobla, és un estímul constant. Els qui despunten més passen a l'orquestra de reserva.

«Tenim una antiga debilitat per la Sardana», escriu Josep Pla

Els qui arriben a la cobla, tenen dret a tenir un hort, a treballar-lo i a quedar-se amb els fruits. A l'hivern, a les hores de sol, el músic, amb l'aixada feineja per l'hort. Si plou o les canyes xiulen amb la tramontana, entra a la barraca de l'hort, emboca l'instrument, fa escales o fantasies o assaja la seva part a les sardanes de l'estiu. Quan arriba el bon temps, es posa un lleuger barret negre agafa l'instrument, i l'orquestra bufa per envelats i places, fins a la caiguda de la fulla.

Tot això, que aparentment no és res, és l'ànima de l'orquestra de Perelada. El contacte constant dels músics d'aquesta cobla amb la te-

rra, arriba a donar un séc tan català, tan vitalment català, a les sardanes que executen, que no es pot demanar més. Per altra part, el pas dels músics per l'escola els dona una gran humilitat, un sentit agut de l'obediència, de la sociabilitat i del conjunt, els afina l'honradesa professional i els neteja de trucs i genialitats. L'orquestra de Perelada—i en aquest sentit és una cosa única a Catalunya—, és un conjunt orgànic i natural, les parts són fetes per compensar-se i el treball dels seus músics pot ésser qualificat de clàssic en l'accepció més fina i agudament intel·lectual de la paraula.

Malgrat tot, l'orquestra de Perelada viu una mica arreconada, i això hauriem de mirar d'acabar-ho si les sardanes no han de degenerar i les cobles no s'han de convertir en escamots de genis d'envelat.

Com a conseqüència de la gran anarquia que regna en els rams de la composició i execució de les sardanes, és fàcilment observable que cada dia es va perdent de mica en mica l'estil vertader de ballar-les.

En això hi té una gran part de culpa Barcelona. El «sardanista» de la ciutat, la modisteta de l'esquerra de l'Eixample — aquests dos curiosos

personatges que tenen un cos fet exprés per a tots els balls que van sortint—, han introduït en el ritme de les sardanes, fantasies, corbes i temps desconeguts i d'un gust molt dubtós. Aquesta fullaraca de moviments provè de les danses modernes, del fòxtrot i d'altres maneres de passar l'estona.

L'acarreig estiuec d'aquests personatges de la ciutat al mar i als pobles de fora, ha fet que arribessin fins l'Empordà aquestes modes absurdes de què parlem i que la joventut indígena, engrescada amb tanta coloraina, oblidés el gust que té la mel a força de tenir-ne la boca plena.

Tot això fa témer que d'aquí a uns quants anys es ballin les sardanes d'una manera diferent de la tradicional que és la única bona i saludable.

Per la nostra part no ens cansarem mai de dir que les sardanes no s'han de saltar, sino que s'han d'arrossegar mitjançant un ritme ple de sonsònia i picant els temps amb una certa sorna. Quan es ballen les sardanes d'aquesta manera, el ritme penetra fins el moll dels ossos, un hom va perdent pes i es torna lleuger i la dansa es converteix en un pur entusiasme i neguit de moviments.

JOSEP PLA
(«Coses Vistes»)

Una fotografia curiosa. El Mestre Millet, amb els cantaires de l'«Orfeó Català», improvisant una sardana a l'estació de Cette, durant el viatge a Roma

JULI GARRETA

(1875-1925)

JULI Garreta i Arcoix va néixer el 12 de març del 1875, a Sant Feliu de Guixols, on morí el 2 de desembre de 1925.

El seu pare, modest músic d'una orquestra rural, li ensenyà tota la poca música que sabia: fou la iniciació dels seus estudis musicals. Llevat d'aquestes lliçons tan rudimentàries, no rebé altre mestratge. Dotat d'una gran intuïció—és un dels casos més sorprenents d'autodidactisme que s'han registrat a Catalunya—, ell, tot sòl, hagué de suplir la manca d'estudis.

Cal fer present que la colla d'amics dilectes que sempre el rodejaren, contribuïren, en gran part, a la seva formació artística, mitjançant les vetllades d'art que continuament organitzaven.

Les seves primeres activitats les dedicà a la sardana, per bé que, a mesura que s'anà formant la seva forta personalitat musical, conreà amb igual encert la música simfònica i «da camera». Sota aquests dos aspectes, ha deixat escrites obres acabadíssimes, dins les quals el ritme de la sardana hi ha estat molt sovint inclòs, empès pel desig vehement que percaçava Garreta d'universalitzar les característiques de la nostra dansa.

El seu traspàs fou prematur, es produí quan el seu nom començava a auriolar-se de glòria—afanyada abnegadament des del seu bell tros de l'Empordà—, i quan tot feia esperar els fruits més madurs i saborosos.

* * *

Heus ací, ara, una llista de les obres de Juli Garreta:

Cançons: «La cançó de l'aire»,

«Orfe», «Amor de mare», «Corranda», «Scherzo», «L'istiu», «L'enamorat i l'enamorada», «Alpestre»,

L'últim retrat de Garreta

«L'home a la dona», «No et sàpiga greu» i «El reliquiari».

Sardanes: «La pubilla», «La xerrire», «La riolera», «La gelosa», «La bellugosa», «La bordeta», «La filosa», «La mimada», «La ploraneira», «La llumanera», «La beata», «Un plat de bullit», «La bruixa»,

Garriga, el 1905

«La rosada», «La gaita», «La mosca», «La fada», «La calàndria», «La violeta», «La ruda», «La cigala», «La pecadora», «La rondalla», «La filla del marxant», «Griselda», «La donzella de la costa», «Flor de neu», «Zaira», «La fira», «Nurí», «L'orfe», «La rosella», «El cant dels ocells», «Ball de la Joana», «Aigua-Rosa», «Boirines», «L'aubada», «Enyorança», «Somni gris», «Somni dolç», «El testament d'Amèlia», «Rosó», «Matinada», «Frisança», «La pedregada», «Maria», «Innominada», «Llicurella», «A En Pau Casals», «Primavera», «Nydia», «Sense nom», «Carmeta», «La pastora enamorada», «Isabel», «Dalt les gabarres», «Gi-

Retrat, del 1915

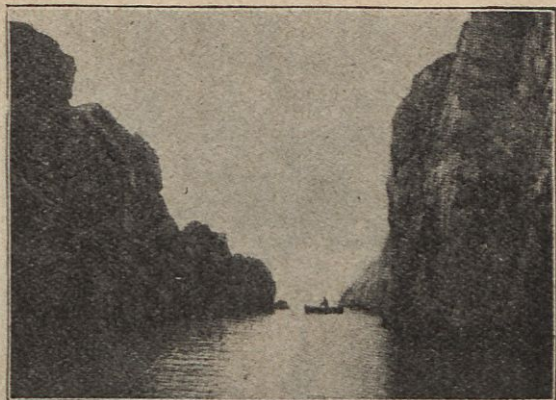
berola», «Juny», «Pastoral», «Recordant», «Somnis» i «La llar».

Sabem que havia escrit una vintena més de sardanes, de les quals no hem pogut escatir-ne el nom.

Altres obres: Quartet, per a piano, violí, viola i violoncel, (1898); Romança, per a violí i piano en «la menor»; Impressions simfòniques, per a orquestra de corda; Scherzo, per a orquestra; Preludi Mediterrani, per a orquestra; Suite, en «sol»; Pastoral (Poema per a orquestra); «Les illes Medes», Sonata en «fa», per a piano i violoncel; Sonata en «do», per a piano, i Concert, per a violí i orquestra.

Signatura del Mestre

Paisatge de la Costa Brava, que servi a Juli Garreta de motiu inspirador de les seves obres

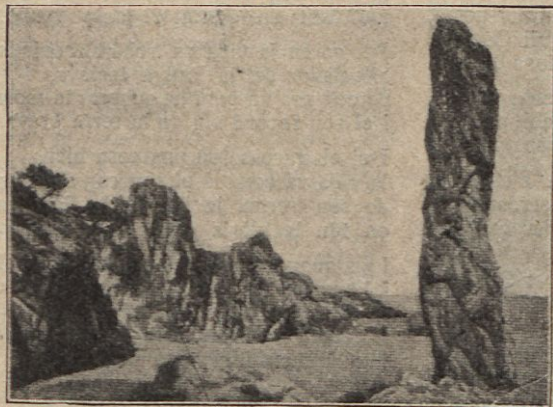
UNA FLOR

QUAN tot just albejava el geni musical de Juli Garreta, vaig dir, sincerament, en la revista *Scherzando*, de Girona, el meu entusiasme pel novell compositor, en el qual veia, alhora, senyals inequívokes de vertadera inspiració, de refinat gust artístic i de forta independència de criteri, trípode diamantí sobre el qual havia d'assentar-se, ferma i esplendorosa, la futura glòria de l'il·lustre artista.

Avui, ja plenament reconeguda arreu la seva vàlua excepcional, uneixo una flor modesta — penyora de fervorosa admiració i perdurable enyorança — a la gran corona de l'lorer immarcescible que Sant Feliu i Catalunya entera han consagrat amorosament a la memòria del plorat mestre.

SALVADOR ALBERT

Sant Feliu de Guixols

Altre lloc on el genial compositor passejava la seva feconda imaginació d'artista intuitiu

L'istiu de 1924, el dia de la Festa Major de Sant Feliu de Guixols, Garreta sortí a barquejar o, si voleu, a fer una visita a les seves amigues la mar i les roques

RECORDANT EL MESTRE

A Sant Feliu, en plena Costa Brava, dalt a Sant Telm, on xiscla l'oreneta, hi ha, perennal, l'augusta silueta del músic eminent, qui s'enlairava

empès pel remoreig de l'ona blava, i amb gest, comparable al del poeta, que és el nostre mateix Juli Garreta. quan al paper ses impressions dictava.

Vigorós, un jorn, dóna al món la nota, omplint de goig el cor del patriota, i per l'espai son èpic cant retruny

quan la terra, ufanosa, s'engalana al rítmic puntejar de la sardana qui, com himne de glòria, canta el «Juny».

SALVADOR BORRUT I SOLER

* * *

Els quatre dits de sang li eren gombol
i l'emparaven com un bes de mare ;

si un gèlid buf feia tombar el sol, fulgia un altre sol davall sa cara.

Era la llum que vorejà el camí i enllà el menava com fael guiatge, la llum que una àuria vida deixondí auriolant de glòria el dolç viatge.

Per ço en la vida va trobà el conhort alleujador de la fatiga esclava, perquè era un geni ha superat la mort i el seu record viu en la terra brava.

I si el traspàs fou una cosa blana la vida va comblà el seu cap-al-tard ; de son tresor, la flor de la Sardana en féu la glòria del seu estendard.

I els quatre dits de sang foren gombol i l'emparaven com un bes de mare : si un gèlid buf adés colgava el sol, floreixen nous records al seu redol fent immortal la seva vida cara.

DOMÈNEC JUNCADILLA

G A R R E T A

V AIG escriure en altra ocasió, del músic Garreta. Tot ço essencial que penso d'ell, ja fou dit aleshores. Em demanen uns altres mots parlant del gran músic català. Em plau de fer-ho; mes jo no sabria què afegir de nou a ço dit. Comentaré, doncs, avui, exclusivament alguns d'aquells conceptes.

* * *

«Garreta—vaig dir—, és una esplèndida naturalesa de músic».

En casos com el present, naturalesa vol dir intel·ligència; car, contràriament a la dita popular, jo crec que l'home neix ensenyat del ventre de sa mare. Res podem aprendre en aquesta vida, si no tenim ja una intel·ligència inicial i fonamental. No són solament els «primers principis» el que portem gravat en la nostra ànima: gairebé tot el que aprenem ja ho sabíem. La nostra feina és adonar-nos-en de que ja ho sabíem. L'abecedari no és més que la gràfica d'un abecedari intern. El nostre abecedari intern pot ésser escrit de tres maneres: amb lletres mig esborrades, amb lletres ben clares i amb lletres *igneas*. Els que porten les lletres mig esborrades—mai no ho són totes; sempre resta una llum per a la salvació de l'ànima—són els esperits balbs, els que divaguen sempre, aquells als quals totes les coses se'ls esmunyeixen en volguerles agafar. Els que porten clares les lletres del seu abecedari són els comprensius, els que saben, poden i volen fer collar bé les peces de la intel·ligència i arriben a entendre totes les coses que han d'entendre segons pròpia activitat i naturalesa. I els de lletres *igneas* són els que, ademés d'entendre, *recreen* el que es troben a dins l'esperit segons

pròpia veu i ritme propi, o siguin els artistes, car en definitiva ésser poeta o músic no és res més que *saber posar en valor* una ànima i una llengua, en còpula divina. I aquesta va ésser la gran ciència de Garreta. Quan dic, doncs, que Garreta és una «esplèndida naturalesa» de músic, dic el més que es pot dir de Garreta.

Entre un poeta i un músic hi ha una diferència radicalíssima: el poeta canta en la seva llengua, que és caminar amb les cames pròpies; el músic té de cantar en una llengua artificial, una mena d'*esperanto*, que és caminar amb crosses. És per

La platja sorralera on Garreta, més d'una vegada, havia bategat d'emoció davant l'infinit de la mar blava

aquesta causa que el músic sol caure en un d'aquests dos extrems: o en un cert *internacionalisme*, o en un *abecedisme*. Els que solen caure en l'*internacionalisme* són, d'una manera general, els músics anomenats tècnics i sabis; és a dir, aquells que han après perfectament aquest *esperanto* i que a còpia d'estudiar-lo i practicar-lo s'han enviciat en la reproducció de termes, moments i cadències d'ús general i impersonal. N'hi ha que, per cansament de tals formes i cadències, s'esforcen en inventar un *super-esperanto* que, un cop entès, resulta més eixerreït, encarbonat i artificial que l'altre.

Els músics que hem qualificat de *abecedistes* són aquells que no han arribat a dominar aquesta llengua artificial i lluiten heroicament — mancats, però, de les eines necessàries — per a acomodar-hi els seus sentiments naturals. Tals, per exemple,

Caricatura de Garreta, per Genové

Clavé i Pep Ventura: dos grans artistes en els quals el geni queda gairebé en carn viva.

En els últims trenta o quaranta anys, grans músics de tot arreu han fet un esforç extraordinari, per a trobar dintre d'aquesta mena d'*esperanto* un llenguatge natural i propi. I bé; tots han errat el camí. Perquè tot l'art que procedeix del renaixement és una immensa marrada de la qual ningú no sap ni emancipar-se ni rectificar-ne la trajectòria. És clar, estem massa lluny de la veritat. El llenguatge natural, veridic, autèntic de la música sols va ésser conegut i estructurat pels grecs, i més tard glossat per la litúrgia catòlica. El llevat immortal d'aïtal llenguatge resta ara en la cançó popular, amb tot i els empelts que encara avui li deformen un bon xic la fesomia. Aquesta situació de la música constitueix aquí una gran tragèdia, més gran encara, perquè tot hom la toca gairebé i ningú la veu. La dita tragèdia, resulta lleugera i fins inexistent pels *abecedistes*. Ells viuen en la desbordant alegria de la seva innocència, i la frescor de les seves veus fa vibrar fortament les nostres ànimes. Més Garreta—contràriament al que hom ha dit i hom creu,—era un excel·lent coneixedor de la llengua musical que jo he comparat a l'*esperanto*, i amb tot i això, va aconseguir en bona part emancipar-se'n amb poderosa embranchida. El camí va assenyalar-li la seva naturalesa.—l'abecedari *igni* que portava dins l'ànima,—i el seu admirable temperament i sentiment que n'eren una derivació i una conseqüència. Es per això, per haver assolit aquesta gran victòria, que jo en altra ocasió vaig qualificar a Garreta com una de les més fortes personalitats musicals que mai hagin existit a Catalunya.

AMADEU VIVES

EL GENI DE GARRETA

EN disposar-nos a escriure quatre mots de sinceritat a la bona memòria de l'admirat mestre i amic caríssim, la mort del qual commoqué tot Catalunya, pensem, abans que en altra cosa, en les seves

dir el que sentia. No escrivia danses. Escrivia els seus neguits, les seves alegries, *explicava* en un llenguatge superior, les impressions de la seva vida, íntimes o externes, dolces o aspres, viscudes o somniades.

Garreta tenia bons amics entre els artistes catalans. Heus ací reunits (d'esquerra a dreta), Iu Pascual, Juli Garreta, Lluís Plandiura, Xavier Nogués, Bretón, Francesc Costa, Labarta, Vayreda, Benet, Domènec Carles Mallol, Carreres i Homs. Es tracta d'una fontada a la magnífica «Moixina», d'Olot, un dia de setembre de 1923

sardanes. Juli Garreta havia arribat a un grau de maduresa que li permetia ja d'emprendre desinvoltagment la concepció de les més enlairades formes musicals, però, de tota manera, ens fa l'efecte que l'essència del seu geni, de la seva vigorosa personalitat artística, l'hem de trobar en les seves bellíssimes sardanes.

I és que la sardana va ésser per a En Garreta el mitjà, el pretext per

Podriem dir que en les seves sardanes, en totes, s'hi troba el seu jo, com espectador de la seva pròpia vida..

Per això, més bé que sardanes, li sortien petits poemes, o,—potser encara més just—, bocets de grans poemes.

En el fons i en l'estructura de la sardana, va ultrapassar, de molt, les normes establertes abans d'ell, i va

Juli Garreta
en el lit de mort

provocar, naturalment, com tit innovador, les més vives discussions a l'entorn de les seves obres, no tant sols entre els sardanistes, sinó àdhuc entre els mateixos músics. Però ell vivia indiferent a aquestes batusses, i, empès per la interna necessitat que de fer música sentia i per amor a la dansa nostrada, anava produint els seus fruits esponerosos, trobant a cada nova sardana, nous matissos, noves modalitats, noves belleses.

Serà arriscat de dir que l'esplèndida col·lecció de sardanes que En Garreta ens ha deixat, no és altra cosa que els assaigs constants i ardidats per arribar a la realització de les belles obres simfòniques de més volada que ens ha donat en aquests darrers anys?

.....

Es podia esperar encara molt de la producció d'En Garreta; potser no hauria escrit gaires sardanes més (ell mateix ens ho deia), però, sense les

sardanes, quants de fruits saborosos ens podia haver donat encara! La fantasia de Juli Garreta era inesgotable. No era pas un músic de saló, ni un miniaturista malaltíç. Era ardidat, li plaïa d'aixecar el vol de la seva fantasia i prendre gran volada per l'ample espai.

.....

Hem perdut l'home, però ens resta la seva fillada espiritual, les seves obres, i aquestes, creieu-ho, restaran per sempre més, com l'obra d'un artista y d'un gran català.

I ara, escolta, lector sardanista: Quan sentis una sardana d'En Garreta a la plaça, no posis mal gest perquè no sigui saltadora. No cal que la ballis; descansa, per una; escolta-la bé perquè el que sentiràs és música viva, veritable música.

Escolta-les bé, estima-les bé, sardanista, aquestes càlides, vivents, magnífiques sardanes de Juli Garreta!

EDUARD TOLDRÀ

UN EDITOR EXEMPLAR

CONVERSA AMB JOSEP M.ª CANALS. — «LA SARDANA POPULAR». — L'OBRA REALITZADA. — PROJECTES EDITORIALS. — ALBUMS DE SARDANES

ENS havien encarregat una breu informació sobre «La Sardana Popular». Calia, doncs, complir aquesta comesa. Per tal, proveïrem de l'atrec necessari i ens encaminàrem a la coneguda editorial de sar-

allarga la mà, amb un somriure cordial, com si ens coneguèssim de temps. I, sí que ens coneixiem. Aquella fesomia jo la veia sovintment a totes les audicions de sardanes, a tots els actes i a totes les em-

...Sardanista de tota la vida, el so de la cobla em guanya el cor...

(Foto. Torrents)

danes, del carrer d'Alfons XII, 43, Sant Gervasi. Ens rep, ben amable, un dependent, qui ens passa a un despatx de gust modern, ple d'armaris, fitxers, dossiers, és a dir, amb una organització comercial al dia. Un jove petit, rodanxó, donava els últims retocs a uns gravats: cinc partitures per a piano per a acoblar-les en el lloc simpàtic i benestant d'un àlbum. En Josep M.ª Canals—aquest era el jove de referència—, ens

preses on la nostra dansa hi era conreada i exalçada.

—Amic Canals—vaig dir-li; heu de dir-nos quelcom per a l'ALMANAC DE LA SARDANA. Parleu-nos dels vostres negocis editorials.

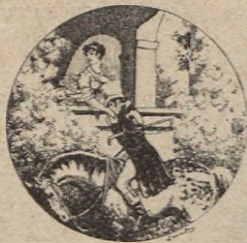
En oír el mot «negocis», En Canals arrufà el nas, visiblement contrariat.

—No, erreu—respon—. «La Sardana Popular», no és un negoci. Altrament, no podriem mantenir els

Ed. Toldrà

L'HEREU I LA PUBILLA

SARDANA

preus populars de les edicions, únic mitjà d'introduir arreu les dolces melodies de la nostra dansa.

—Què va fer-vos decidir a les empreses editorials?

—El menyspreu dels editors de música envers la Sardana. No volien editar-ne. Tenien por... de perdre-hi pessetes. Les excepcions eren escasses.

—«La Sardana Popular» data de l'any...

—...1918. Fou amb motiu de l'invasió de l'anomenat ball modern. Les edicions de grogeries es succeïen de faisó esparveradora. Calia una ofensiva tenaç per enderrocar el mal gust dominant.

—Gest verament heroic, el vostre.

—Immediatament va aparèixer la primera sardana per a piano. Han passat deu anys i avui en tenim cent vint-i-cinc de publicades. Vegeu, sinó, el catàleg.

—Efectivament, 125 sardanes, és una tasca bonica. A més, hom pot veure moltes sardanes aplegades en

àlbums de cinc, «dieders», ballables, etc. I la venta, com us resulta

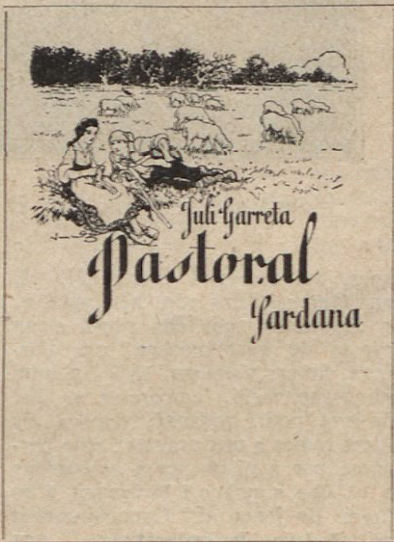
—Migrada. No es ven gaire. És llàstima, perquè tots els ingressos que tinc per aquest concepte, els inverteixo, íntegres, en noves edicions. No solament publico les sardanes noves, sino que em plau publicar-ne també d'antigues. Garreta, Pep-Ventura són, i continuaran, essent-ho degudament honorats en les meves edicions.

—Prepareu quelcom?

—Estic treballant en diverses sardanes: «Rosa roja», de Casanovas i «La sureda fosca», de Bonaterra. També sortiran aviat dos àlbums de cinc sardanes, de Xaxu i del Mestre Antoni Català. Les d'aquest darrer, sobretot, són verament esperades pels devots de la nostra dansa

—Acaroneu algún projecte transcendental?

—Sí; és una il·lusió que tinc de temps. Una obsessió, gairebé. Publicar la immortal sardana de Juli

Garreta, «Juny» per a banda i repartir-la a totes, per tal d'honorar i divulgar com cal l'obra del malaguanyat empordanès. Em calen, però, mil pessetes.

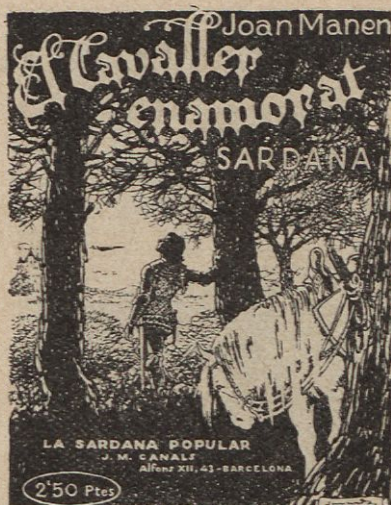
—Balleu encara sardanes?

—Es clar que sí; no sabria desavesar-me'n. Sardanista de tota la vida, el so de la cobla em guanya el cor i em crida a la rodona.

* * *

En Canals ens diu això amb un entusiasme en el seu parlar, en el seu mirar. La Sardana és per a ell suma i compendi d'ideals. Caldria un esforç, caldria ajudar a aquest editor exemplar, a aquest home desinteressat que tant treballa a profit de l'expansió de la nostra dansa.

DAMIÀ JUPRESA

Ran de l'ona

Ja el sol ponent
per l'horitzó flameja;
l'ona, morent,
sobre el sorral fresseja;
i al firmament
el primè estel rumbeja.

El respir de la mar olorosa
torba el repòs de la vila calmosa.

I de cop, estrident i sonora,
per l'aire vibrant,
tot ho alegra l'aguda tenora
de goig delirant.

Al davant de la mar sobirana
la dansa floreix:

d'un a un, temptadora i galana,
els cors conquereix.

I, com gota de gebre baixada
d'un cel carmesi,
omple l'ànima dolça tonada
de càntic diví.

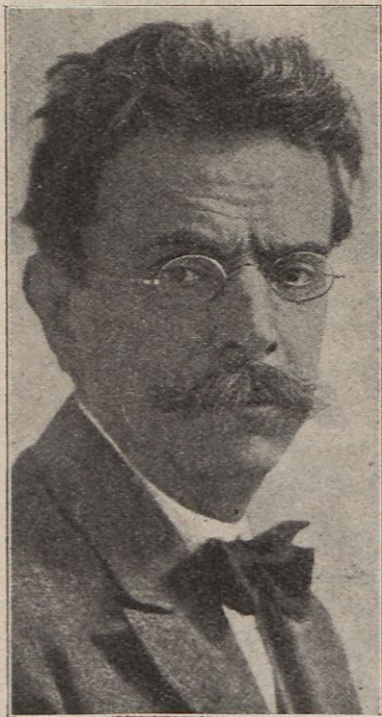
Fins s'atura la nit, tenebrosa,
i espia amb fervor
el vaivé de la dansa formosa
que mena l'amor.

I del cel a la terra davalla
una pau blanca que tot ho embolcalla.

A. MOLINER GENDRAU

EL MESTRE MORERA

Es un tribut de justícia atorgar el títol de Mestre a Enric Morera, autor de tantes i tantes magnífiques sardanes que són, a més de patró únic, modèliques; honor del músic

qui les ha escrites i glòria de la terra que les ha inspirades. El Mestre Morera és català de socarrel, aferrissat a tots els pairalismes que formen el nervi vital de la nostra existència. Les seves obres es destaquen per la seva fortitud i cada melodia ens parla de la terra en que hem nascut, de les tradicions

i llegendes que ens perfumen els anys i de les belleses naturals que ens fan un present esplèndid i estimable. Actualment, no es pot comprendre la sardana sense deixar un lloc preferent per les del Mestre Morera, artífex del ritme nostrat i el qual ha sabut enfondir en l'ànima de la nostra raça i n'ha extret la mel més dolça en el tresor puríssim de les sardanes i de les cançons.

El Mestre Morera, per l'amor intents que fa vibrar en les seves magnífiques sardanes, enardeix les multituds, tremoloses d'emoció davant la força racial de la seva música, i els balladors les dansen amb una flama dintre el pit, negant-se en la follia del ritme i arborant-se l'esperit amb el victoriós trofeu de l'entusiasme popular.

Enric Morera, és el continuador de Clavé i de Pep Ventura (sobretot d'aquest darrer, en l'ordre sardanístic). Val a dir, però, que Morera és una esplèndida superació d'aquells dos homes representatius d'una època, que tant varen fer en el seu temps, però que avui presenten una notòria diferència en intentar comparances amb les valors del segle vintè.

Morera ha estat també rodamón i ha provat manta vegada el clima de les Amèriques, ha solcat l'immensitat de la mar blava, ha viscut en terres ben diverses. Arreu, però, ha sentit una punta de malinconia en barrejar amb el seu viure nòmada els records de la terra catalana. El seu cor ha estat tothora ferit pel dardell de l'enyorament i res no ha arrelat en ell que li fos estrany. Per això, el seu retorn, en reintegrar-se a la seva terra y dedicar-se a conrear la flor del seu

esperit, va revestir caràcters apoteòsics. Al cap d'un any i mig d'haver escrit la seva primera sardana, titulada «Enyorança», sorgeix per a ell amb els «Espectacles Graner», a l'antic Teatre Principal, una era de noves activitats. D'aleshores daten «Els Tres Tambors», «La nit de Reis», «La reina vella», «El Comte Arnau», «La barca», «La Santa Espina», i d'altres. «La Santa Espina», fou un dels més grans èxits d'aquella temporada; per això, avui ens plau de reproduir alguns motius aHusius de l'obra, estrenada fa vint-i-tres anys, de la qual encara avui el poble en recita de cor fragments inoblidables.

El Mestre Morera és, avui, quelcom consubstancial amb nosaltres. Amb les seves obres ha pujat una nombrosa fillada d'amants de la seva música, i en elles es recolzen un sens fi de gestes, tradicions i folklore, insuflades del seu alè creador, per gràcia del qual viuran eternament en els nostres llavis i en els dels nostres fills.

L'Enric Morera, a desgrat de son esguard ferreny, és tot cor, i en cada nova producció sent el goig d'una tendresa infinita en constatar que els aplaudiments i la glòria que li cenyeix el front vé d'aquests germans que ballen la sardana i que resen amb la màgica devoció les estrofes guimeranianes, immortalitzades en l'or de llei de la seva melodia.

* * *

Enric Morera i Viura va néixer a Barcelona el dia 22 de maig de 1870. Estudià música amb el Mestre Fievez, a Bruselles i s'ha dedicat especialment a la composició.

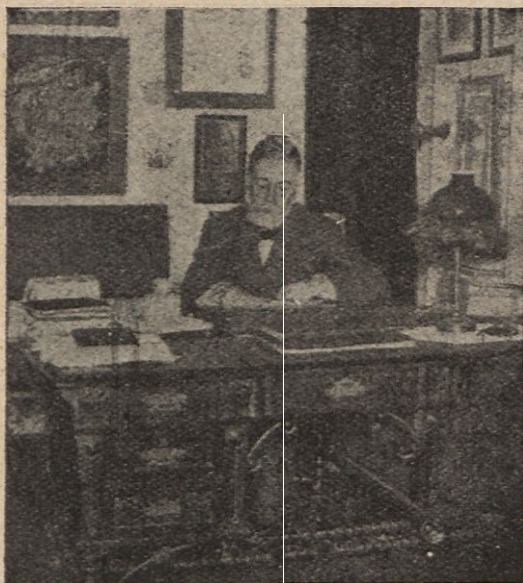
La llista de les produccions del Mestre Morera és certament ben extensa: s'hi compten moltes melodies per a cant i piano sol, música «da camera», obres per a orquestra,

La façana del Teatre Principal, l'època que s'hi estrenà «La Santa Espina»

poemes simfònics, obres teatrals, etc. El que ha fet, però, veritablement popular el Mestre són les seves sardanes. Heus ací els títols que hem pogut recollir:

«La frescor de l'aigua», «Planyívola», «Records d'Olot», «Enyorança», «A sol batent», «Muntanyenca», «Davant la Verge», «L'Empordà», «La festa major», «Cançó del ram», «Mainada», «Rondalla», «A la plaça!», «Ells i nosaltres», «Sempre téva», «Serra amunt», «Temps passat», «La xica de casa», «La baldirona», «Jerenata», «La cançó nostra», «Grèvol», «Amor perdut», «La nit de l'amor», «La Santa Espina», «La Sardane de les monges», «La nostra verema», «Les fulles seques», «Les neus que es fonen», «La Rosons», «Els tres tambors», «Els emigrants que tornen», «Titaina», «La reina vella», «La barca», «Empordà i Rosselló» i «La Sardana gran».

Angel Guimerà — col·laborador gloriós d'Enric Morera—, autor de la lletra de «La Santa Espina», «Les fulles seques», «La sardana de les monges», «Les neus que es fonen»..

CAP DE NÚVOL

Al Mestre Enric Morera

Es migdia i sembla nit:
feia sol i ara fosqueja.
Aquest núvol maleit,
de nosaltres sent enveja!
Jo que les flors ja em posava en el
pit!

Quin bruït d'aigua que se sent!
Valga'ns Déu, quina ruixada!
I quins llamps! Com bufa, el vent!
Com ressona la tronada!
Tant que el meu cor batejava con-
tent!

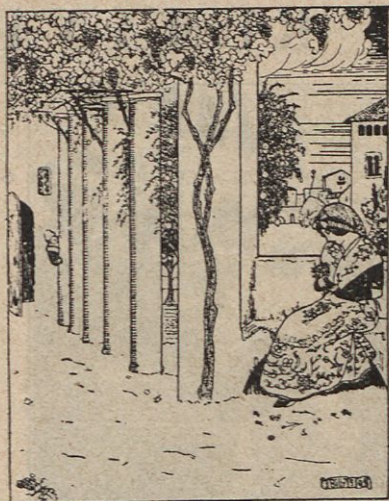
Tot anit he somiat
que la plaça era guarnida,
i la cobla hi ha tocat
despertant-hi amor i vida.
Sí que el bell somni m'ha ben en-
ganyat!

Jo fruïa, al costat teu,
la sardana que ballàvem;
en ton goig trobava el meu
cada volta que ens miràvem.
No l'esperava, aquest càstig de Déu!

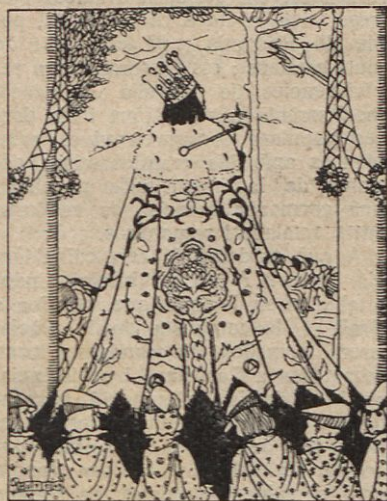
I ¿com puc haver-lo ofès,
somiant que t'estimava?
Esser meu tu em tens promès;
jo de tu m'he fet esclava.
Sí no ho volia, perquè ho ha per-
mès?

Però... guaita: ja no plou
i ens caldrà deixà aquest sostre.
Mira, al cel, quin blau més nou!
Altre cop el món és nostre.
A les sardanes, que ja hem patit
prou!

E. GUANYAVENTS

Heus ací quatre motius allegòrics de «La Santa Espina», la bella rondalla de Guimerà, amb música d'Enric Morera, estrenada al Teatre Principal de Barcelona. Poques vegades el poeta ha trobat en el músic una assimilació tan justa, com en el cas de «La Santa Espina». Mestre Morera hi vessà tota la seva inspiració magníficament rica, saborosament popular i pairal. (Aquests dibuixos són trets d'un número extraordinari de «La Rondalla del Dijous», publicat després d'estrenar-se l'obra)

LA "HORA" RUMANA

...un català pot ballar amb les noies de Turnu-Severin...

Es una clara reminiscència de la Sardana de Catalunya.

Un dia clar de tardor, el 1927, em trobava jo a Turnu-Severin, bella ciutat vora el Danubi, tota remorosa i festiva, esperant la caravana dels periodistes llatins que visitaven Rumania. En aquell lloc, feia dos mil anys, les legions de Trajà, el césar nascut a Itàlica, de pura niçaga ibèrica, van acampar per bastir el pont que, travessant el gran riu, permetria el pas de l'host conquistadora de la Dàcia. Al museu militar de Bucarest hi ha la maqueta reproduint aquell pont famós, obra admirable de l'enginyeria romana. No en queda res més que les torres vora el riu, mig enrunades, i uns pilans arran de l'aigua. Però la gesta immortal del pas de Trajà pel Danubi, resta viva en la raça

romanesa. La gesta, la tradició i el tresor dels usatges. El lèxic del poble de Rumania, està empedrat de mots catalans; els costums tenen reviviscències de la vella civilització mediterrània nostra; l'art i les danses populars conserven vives semblances amb les manifestacions parioneres de la nostra vida peculiar; una germanor indecisa es veslluma entre catalans i romanesos.

A què es deurà la rara coincidència ètnica? A un fet històric indubitable. Les legions que seguien a Trajà a la conquesta de la Dàcia, eren formades de catalans, foren recrutades a Catalunya i a València, sortides de la vella regió tarraconenca. Aquests legionaris formen el llevat llatí de Rumania. Ells van conquerir la Dàcia i es van fondre amb el poble conquistat. Es aquella

nissaga la cèhula llatina de la Rumania moderna. Cap dels legionaris de Trajà va retornar a Catalunya. Tots ells van fer niu al bell país conquistat, fonent en l'esperit autòcton el seu fort esperit mediterrani.

Per això, passats dos mil anys, un català pot encara entendre pla bé

la parla romanésca i pot ballar amb les noies de Turnu-Severin, un jorn de festa granada, la dansa popular que se'n diu la «Hora», i que és no res menys que la ingènua reviviscència de la Sardana de Catalunya.

RIBERA-ROVIRA

...la ingènua reviviscència de la Sardana de Catalunya...

Lluís Sureda i Valls

LA seva cobla fou ben coneguda de tothom i amb les seves encertades actuacions, sabé guanyar una justa popularitat arreu de Catalunya.

Nat a L'Escala (Girona), en fixar la seva residència definitiva a Barcelona, tingué especial cura en propagar la nostra dansa, portant del bressol de l'Empordà les seves típiques cadències, i escampant-les arreu amb la seva cobla.

En Sureda va organitzar el primer concurs de cobles a Barcelona, per les festes de la Mercè, l'any 1902. Es celebraren diversos concursos el 1906, data en que presentà triomfalment la cobla al Teatre del Bosc.

En l'expansió de la nostra dansa, fou En Sureda un dels qui treballà més activament i gràcies al seu esforç en els difícils començaments, la sardana entrà i guanyà, esplendorosa, i encisadora, la senyoria i l'admiraçió dels barcelonins.

Cap allà l'any 1908, En Sureda estrenà la seva primera sardana, que, molt significativament, va anomenar-la «Començament de festa».

La nostra dansa ha tingut en ell un dels més fermes puntals. Calia, doncs, en honorança seva dedicar-li aquestes ratlles a l'ALMANAC DE LA SARDANA. S'ho ben mereix.

V.

” LA PRINCIPAL DE PERELADA ”

QUARANTA ANYS DE TASCA MUSICAL. — ELS ARTISTES QUE FORMEN LA COBLA, AVUI. — UNES PARAULES DEL MESTRE BLANCH REYNALT, DIRECTOR DE LA COBLA

LA cobla «La Principal de Perelada» va ésser fundada fa uns quaranta anys pels germans Miquel i Josep Serra, essent-ne, el primer, Director President i el segon, Director Artístic. Començà la seva actuació ben modestament; però, joves tots ells, disposats a fer feina de la bona i àdhuc ben preparats musicalment, no trigaren a obrir-se camí, a fer-se un nom, avui encara voltat de consideracions i prestigi, a desgrat del gran nombre de cobles existents. En l'època dels concursos de cobles, varen fer sempre un excellent paper, guanyant més d'un cop el primer premi tan cobejat.

En anar l'Orfeó Català a París i Londres, l'any 1914, «La Principal de Perelada», fou la cobla escollida

per acompanyar-lo i per presentar al públic estranger el més selecte del nostrament sardanístic, que tant d'entusiasme desvetllà en aquelles terres. Fou la primera vegada que el gran Ricard Strauss oï sardanes, manifestant tot seguit que si al seu país hi hagués un instrumental parell del nostre, ell escriuria sardanes.

Aquest mateix any va passar a ocupar el càrrec de Director el Mestre compositor J. Blanch Reynalt, càrrec que exerceix encara actualment, palesant tothora, en aquestes funcions, els múltiples coneixements que posseïx. L'any 1916, en plena guerra, fou cridada, per iniciativa del Mestre Harselmans, per a anar a Marsella, executant sardanes en diversos llocs, àdhuc davant els sol-

«La Principal de Perelada», l'any 1915

Ultima fotografia de la Cobla

datos convalsents. Pot dir-se que aquesta cobla ha estrenat les primeres sardanes de molts mestres que avui ocupen un lloc preeminent en la producció musical catalana. Es ben remarcable el fet que el Mestre Morera confii sempre l'estrena de les seves sardanes a aquesta cobla. També d'aquest Mestre va estrenar al Teatre de la Natura, a La Garriga, «La Viola d'or», amb lletra d'Apelles Mestres. L'any 1921 anà a Ceret, a estrenar «La Font de l'Albera», instrumentades ambdues obres per a cobla.

Cal tenir present que no hi ha hagut festival important en el qual no hagi pres part o bé hagi estat pregada de fer-ho. Encara manté els prestíjigs adquirits en altres temps. N'és una bona prova el què es vege sempre sollicitada per les millors festes majors de Catalunya. La cobla esmentada es compon del personal següent: Director i primer fiscorn, J. Blanch Reynalt; primer tenora, Josep Bigas; segon, Josep Lleonsi; primer tiple, Josep Pallisera; segon, Josep Algans; flocioli, Josep Pagès; primer trompeta, Gil

Lloveras; segon, Josep Carré; segon fiscorn, Joan Mont; contrabaix, Pere Llanta, i trombó, Amat Blanch.

* * *

Hem demanat uns mots al Mestre Blanch Reynalt, el qual ens diu: «Les característiques principals d'aquesta cobla, han estat i són senzillesa i formalitat en el tracte personal i en el terreny artístic; afinació (tota la possible en aquesta mena d'instrumental), i un conjunt acurat que sempre el filarmònic desapassionat ha hagut de reconèixer.

Exempta de «divos»—avui gairebé l'única preocupació de la majoria de les cobles—va fent la seva tasca a base de programes de sardanes sempre dels millors autors de la nostra terra, fugint i rebutjant per dolent aquelles incongruències, millor dit, barroeries musicals que massa sovint presenten avui com a *plat fort* algunes de les cobles que pretenen ocupar el primer lloc entre totes».

Heus ací el què ens ha dit el Mestre Blanch Reynalt, Director de «La Principal de Perelada».

J.

Una conversa “automàtica” amb Josep M. Francès

EL senyor Francès?... Vol fer-me l'obsequi de cridar-lo a l'aparell? Ah... és vostè mateix?... Millor que millor. Sóc Serrano-Victori.

Retrat veridic i fidedigne de Josep M. Francès, popular autor de la lletra de «El saltiró de la cardina», «L'anell de prometatge», etc.

Breu intercanvi de salutacions, i anem al gra.

—Amic Francès, li demano quatre ratlles i un retrat. Són per a l'AL-

MANAC DE LA SARDANA. Poca cosa: una quartilla i encara curteta. No disposem de gaire espai... Què em diu, ara? Que seguidament me la dicta? Es tanmateix expeditiu vostè... Digui, digui...

I ens disposem a anotar el que diu l'amic.

«L'any passat, *La Publicitat*, comentant un opuscle d'En Canals, el simpàtic editor de *La Sardana Popular*, escrivia — segons em digueren; jo no ho vaig llegir —, que les lletres més dolentes de les sardanes del recull (es tractava d'un recull), eren les signades «amb el pseudònim Josep Maria Francès»... Què diu? Que és injust el crític? No, no és aquí on jo vaig. Ell estava en el seu dret judicant dolentes les meves lletres. Per això fa de crític. El que no em puc acabar és que jo, amb vuit pams i mig d'alçària, amb setanta quilos de pes, pare de família quatre vegades, amb vint anys de pairalisme actiu, resulti, a fi de comptes, un pseudònim... El retrat li enviaré de cos sencer, perquè, si el crític al·ludit torna a parlar de mi, vegi que sóc un home, no pas una fantasma».

I ens acomiadem de l'amic Francès.

Ací reproduïm el retrat i la conversa, sense — ens en guardarem bé prou —, afegir ni treure una malla.

L'AFER DE LA COBLA «BARCELONA»

El què ens diu Albert Martí

FA uns dies llegíem a la premsa local que l'Albert Martí deixava de formar part de la cobla «Barcelona». Tanmateix, era cosa transcendental. Els qui sabem la cura que l'Albert posa en les més difícils execucions i la manera esplèndida com sap reixir-ne, no ignorem que ell era el puntal més ferm de la cobla «Barcelona». Això que, de bell antuvi, suposàvem una escissió, preocupà fortament l'element

*Josep Serra,
compositor
eminent, Di-
rector de la
Cobla «Bar-
celona»*

sardanista. Calia, doncs, veure l'Albert Martí perquè ens ho aclarís. Així ho férem.

—No es tracta de cap cobla nova — ens diu —, sinó de la cobla «Barcelona-Albert Martí», que amb altres elements vaig fundar l'any 1922, i que, successivament, ha estat integrada per distints professors. En preparació dels grans festivals que s'acosten per l'Exposició i per tal de presentar un conjunt insuperable als molts forasters que han de visitar-nos, hem tingut cura de reunir una selecció de professors que garanteixin una impecable execució de la nostra música pairal. La nostra tasca és de continuïtat. Procurarem mantenir els prestigis guanyats i augmentar-los en futures actuacions.

Vet-ací el que va dir-nos el popular «tenora». Ens plau de donar aquestes noves i a la vegada publicar la fotografia de la Cobla «Barcelona-Albert Martí», que devem a la amabilitat de l'Albert. Heus ací els noms dels professors: Fluiol: Narcís Cla; Tiples solistes: Joan Puig

Albert Martí

La Coblà «Barcelona-Albert Martí»

i Jacint Hereu ; Tenors solistes : Albert Martí i Pere Forment ; Trompetes solistes : E. Martí Llàta i Antoni Frigola ; Fiscorns solistes : Ra-

mon Mayans i Josp Torres ; Trombó solista : Josep Boldú, i Contra-baix-Concertista, Antoni Rosell.

LUTZ

Una mort verament sentida

HO fou, verament, de sentida la mort d'aquest malaguanyat tiple de la cobla «Barcelona», professor de la nostra Banda Municipal, fill de Llagostera, esdevinguda el 8 de setembre de 1926. Jove encara, prometia el seu treball acuradíssimes interpretacions amb el seu instrument preferit. En Tapis, el primer tiple de l'esmentada cobla, era prou conegut de tots els sardanistes, que apreuvaven sincerament la bonhomia i la simpatia que l'adornaven, perquè tots sentissin de cor la dissort del seu traspàs. Dins a cobla «Barcelona», en el que fa referència a la part executant de sardanes, va deixar-hi un buit difícil d'emplenar, i en el terreny del companyerisme i de l'amistat, la seva absència hi fou també notada.

Descansi en pau Benvingut Tapis, bon amic i excel·lent artista.

LES NOSTRES
SARDANISTES

ROSETA MESTRES

JOVENTUT, somnis de color de rosa, il·lusions que perfumen el cor amb una olor de menta inexhaurible, febre d'uns ideals dolçament acaronats en els plecs més profunds de l'ànima femenina. Heus ací el corolari que bategava en les disset primaveres de Roseta Mestres.

Tot d'una, el fat rublert d'auguris i de presagis somicosos, — cinta negra d'un enterament qui duia al seu darrera el poble en plor viu, en exclamacions sinceres de dolor—, ullprengué el fat d'aquesta noieta i la feu víctima del seu urc.

Entrerraven l'Ignasi Iglésies. El dramaturg del poble, el poeta dels humils, en anar-se'n d'aquests món, provocà un esquinçament dolorós en l'ànima popular. I tots vàrem apresar-nos a testimoniar públicament el nostre dolor per la seva pèrdua y volguérem acompanyar el seu cos en el trànsit darrer.

Les noies catalanes no podien mancar en aquest homenatge pòstum, i varen acudir a engrossir la grandiosa gernació que omplia de banda a banda el Passeig de Sant Joan.

Roseta Mestres era entre elles, a oferir la perla d'una llàgrima davant el fèretre on jeien les despulles del gran home desaparegut. I les manières imprudents—davant de tanta

...Heus ací el corolari que bategava en les disset primaveres de Roseta Mestres...

gent i quan tots els vehicles restaven aturats—d'un tramvia, varen ocasionar-li una greu ferida a la cama. De resultes, ha calgut una operació quirúrgica, delicada, i hem d'esperar de la perícia dels doctors que la Roseta Mestres en sortirà guarida, tant com la ciència els ho permeti.

Al volt d'aquesta gentil noieta, sardanista i entusiasta concorrent a les ballades del Parc, s'ha aixecat un noble moviment de caritat. Roseta Mestres ha estat socorreguda de tot

*Miracle Carboner**Dolors Frigola**Rosó Alcaraz**Isabel Galan**Paquita Pacheco**Victòria Pacheco**Maria Ferrando*

Catalunya i ha pogut adquirir uns mitjans que hauran de paliar un xic el dolor de la seva dissort.

* * *

La trista coincidència de lesionar-se en la data inesborrable de l'enterrament de l'Ignasi Iglésies, ha donat actualitat a la dissortada sardanista. Hem cregut que fóra plaent a tots els amants de la nostra dansa veure ací el retrat i unes ratlles a ella dedicades, que voldriem que servissin per encomanar a tots els lectors, la nostra més viva simpatia i estima per la gentil amigueta Roseta Mestres.

*Un sardanista d'empenta,
— que, amb esclips i bar c-
tina, — balla molt bé i 'An-
gelina' — quinze vegad s...
o trenta!*

LLUCIETES

BEUTAT femenina, joventut florida de somnis, instrumental dolcíssim d'unes gorges alades, on hi fa joc el blau pàl·lid d'unes venes fines i súbtiles. Dia de la modista!

13 de desembre.—Dos moments de les Sardanes del Parc.—Paquita Roig, Reina de les llucietes de 1928

(Fotos Torrents)

fogalleig juvenívol, glòria de les primeres albes de la vida, ulls que tremolen, llavis que frisen, boques que riuen enjogassades amb sonoritats eòlies de cristall. I com una gràcia brunyida pel sol de la terra, un ritme que presideix i ordena el concert de beutats. Paquita Roig, Reina de les «llucietes», simpàtiques

acompanyantes de l'alta i graciosa Majestat. Vosaltres el viviu aquell ritme i el matí del diumenge salteu i danseu la Sardana a la plaça del Parc. L'ALMANAC DE LA SARDANA us saluda i resta associat amb vosaltres en aquestes hores de goig. Paquita Roig — oh, Majestat! —, gracioses acompanyants alegria del cor, Salve!

Una estona de conversa amb el President del Foment de la Sardana, de Barcelona

EL Foment de la Sardana, continúa essent l'entitat cabdal del sardanisme a Catalunya. Ningú no li regateja aquest títol noblement guanyat amb una brillant executòria de realitzacions. Hem cregut que ens calia apropar-nos una mica als seus homes, perquè ens diguessin unes impressions sobre la tasca feta i ens parlessin dels projectes que acaronen. En Jaume Marill, l'actual President, podia satisfer a bastament el nostre desig. Hem anat al seu despatx de la Rambla de Santa Mònica, i ens hi acompanya en Manuel Manresa, un dels joves que més han treballat—en la pura accepció del mot—pel sardanisme, a la nostra ciutat, durant els deu anys darrers.

Un grom, eixerit, belluguet, ens obre la porta del despatx. i ens diu :

Narcís Vidal, según President

—«Viatges blaus?» Ací mateix, senyors. Seguin. Seiem.

«Viatges blaus», és la nova empresa de viatges per Mallorca i la Costa Brava, que ha fundat en Jaume Marill i que tant d'èxit assolí l'istiu passat. Un moment d'espera, i sentim, a dins, la veu d'En Marill, lleugerament apagada, comunicant per telèfon, el seu donatiu d'uns viatges a favor de la Reina de les modistes, elegida entre les més boniques llucietes del 1928.

—Perdoneu. Volem saber quelcom del Foment, pels nostres lectors de l'ALMANAC. Esteu satisfet de la seva marxa?

—Sí, cal dir-ho. Va haver-hi, fa poc, un lleuger descens en el nombre d'associats, que avui va despareixent totalment. Tornem a encalçar xifres respectables, que ens encoratgen i estimulen.

Francesc Ubiol, soci número 1 i primer President del «Foment de la Sardana», de Barcelona

Josep Viura, tercer President

Domènec Juncadella, quart President

—Feu-nos un petit balanç de l'any finit.

—Ben agradós de fer. Anoteu per festival ben important el celebrat el març al Palau de la Música Catalana, amb Aurea de Sarrà i altres elements de vàlua. Concert a l'Ateneu, vetllada al Teatre Romea, el I Aplec a Santa Perpètua, al bosc de Miralpeix. El 15 de maig, la primera actriu del Teatre Català, Elvira Fremont, dedica al F. de la S. la seva funció d'honor i benefici.

—Heu fet també la Festa de Germanor...

—Havíem de celebrar-la al Bosc de Can Feu. No fou possible, però, i es celebrà a les Fonts de Terrassa. Fou una jornada esplèndida i una gran festassa sardanista.

—Ho creiem sincerament. (Consignem el nom de l'Artur Guillorme: a proposta de qui el F. de la S. acordà la celebració d'aquesta festa, que ara s'ha celebrat per cinquena vegada).

—L'Excursió Marítima a Tarragona, a bord del «J. J. Sister», amb les cobles «La Principal de Bages», i

«Barcelona», revestí caràcters de gran solemnitat. Oi més, hi han hagut les ballades normals, destacant les dues darrerament celebrades a honor del director del Gran Teatre del Liceu, Mestre Max Von Schillings; el IV Concurs musical «Premis Sant Jordi», el II Concurs Premis «La Sardana», etc.

Jaume Marill, President actual

Ballant sardanes a bord del «J. J. Sister»

—Teniu, a més, projectes. Digueu-nos-en algún.

—Mireu. Homenatge al Mestre Antoni Català; festes del VIII Aniversari de la fundació del Foment; II Aplec a Santa Perpètua; VI Festa de Germanor Sardanista, i Excursió Marítima a la Costa Brava, amb visita a Palamós.

—I la biblioteca «La Sardana»? A les publicacions de Manuel Capdevila i Canut Pellicer, en seguiran d'altres?

—Sí; aviat es publicarà el tercer volum, «Història de la Sardana», de Joan Amades, premiada en el darrer Concurs.

Fins ací En Marill. Nosaltres volem afegir la més viva admiració vers aquest home i vers aquesta entitat que tant treballa a favor de la nostra dansa, en tots els seus aspectes. La seva tasca és ja, avui dia, curulla de realitats i voltada de prestigi.

Per molts anys!

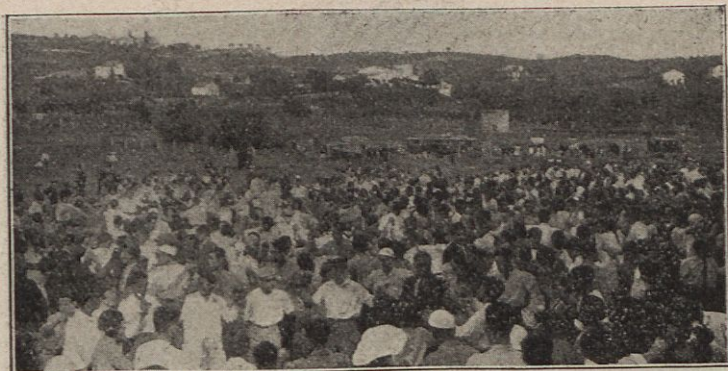
L'Estol Barceloní de Dansaires

L'Estol Barceloní de Dansaires, pertanyent a l'Associació Cultural Josep Segura Bayarri, ha estat creat recentment per l'entusiasta de les danses N'Aureli Cortiella-Martret, a càrrec del qual en corre la direcció.

Aquest Esbart ha considerat un deure de tributar el degut homenatge a l'incansable folklorista Aureli Capmany, i l'ha nomenat President honorari de l'Estol, ja que, sovint, sanciona les seves tasques i hi apor-

ta un valuós concurs amb les seves documentades lliçons.

Formen part de l'Estol Barceloní de Dansaires les simpàtiques senyorettes: Alzina, Boadilla, C. Castillon, M. Castillon, Juvé, Muñoz, Recoverd, C. Robuster, M. Robuster, M. Serra i P. Serra, i els joves: Alzina, Callejas, Cortiella, Guivernau, Pérez, Puchas, Robuster, Santjoan, Vidal i Trullàs. Tots son gent jove i optimista, dignes de lloança per la seva voluntat i entusiasme.

Primer Aplec Sardanista al Bosc de Can Miralpeix, a Santa Perpètua de la Moguda, l'any 1927.

El festival pro Montnegre i Gavarres

CALIA que els nostres sardanistes aportessin també el seu òbol a la magna croada de caritat a favor dels damnificats per l'horrible incendi de Montnegre i les Gavarres. Així, tanmateix, s'esdevingué el dia 23 del passat desembre.

Les entitats sardanistes de Barcelona, s'acoblaren en una sola mag-

nífica i esplèndida realització. Un gran festival fou celebrat al Parc de Barcelona i en el qual prengueren part les vuit cobles locals. Tota la recaptació fou esmerçada en els esmentats fins benèfics, car les cobles sonaren desinteressadament. La ciutat en pes va correspondre a la veu de Mestre Ruyra i dels organitzadors.

Ballant el «Toc d'Oració», a la Plaça de Santa Perpètua

Darrera «Festa de Germanor Sardanista», celebrada al Bosc de Can Feu, a Sabadell, l'any 1927

La tasca meritíssima de "La Sardana" de Sant Pol de Mar

FUNDADA l'any 1926 aquesta entitat conreadora de la bella dansa, ha fet, en tot aquest temps, treball molt profitós i positiu.

A més de l'expandiment i divulgació que té encomanada de la dansa pairal, fa més d'un any instahà per els seus socis una bona Biblioteca.

Es a dir, que, a més de propagar arreu la Sardana, divulga ensems la Cultura. Afegim a la seva activitat, la formació d'una massa coral.

Es un cenacle obert a totes les intel·ligències, foragitant tothora l'obra de capelleta.

De la sembrada, de més de dos anys, ha collit fruits saborosos, havent celebrat l'agost últim el seu I Aplec d'Amistat Sardanista.

Oi més, tots els anys, per les Fires de Sant Pau, que s'escauen pel gener, celebra un gran festival de sardanes, on s'hi veu gent gairebé de tota la costa, comensant a prendre

aquesta festa un caire tradicional. No cal dir que, aquesta vegada, la Junta es proposa pel vinent gener de celebrar-la com de consuetud.

Temps enera celebrà una gran vetllada amb el concurs de l'Orfeó Calellenc i Mestre Pere Coromines, President de l'Ateneu Barcelonès.

* * *

Molta feina ha fet en menys de dos anys i molta més es proposa fer-ne amb l'ajut dels seus socis; però molta més en faria, n'estem segurs, si no fossin les greus inconveniències d'apropiament d'un local.

I heus ací, a grans trets, tot el que podem dir avui de la coratjosa entitat «La Sardana», de Sant Pol de Mar, que, dit sigui de passada, edita un escaient butlletí on s'hi reflecta la seva actuació meritíssima.

MARC

Vilanova i Geltrú.—Gran ballada de sardanes davant del «Foment del Ball Popular», el 5 d'Agost de 1928
(Foto. Magi Mestres)

Els Esbarts Dansaires de l'Orfeó Reusenc i del F. de la S. de Tarragona, al Castell d'Escornalbou, durant una festa celebrada el Primer de Maig de 1928

“ Amics de la Sardana ” del Grup Excursionista Joventut Catalana

FA uns tres anys que vénen treballant amb ardidesa, per difondre més la nostra dansa, i a fe que aquesst bons amics han escampat per tota la Ciutat, un nombrós estol de sardanistes. Ells, incansables, els han allionat per a que, arreu, donguin a conèier la formosor de la dansa piraal.

Durant l'istiu de l'any passat, ens han demostrat amb escreix, la bona organització que diuen en llurs ballades, que tothom recorda amb delectança i alguna fins s'ha fet memorable, com la del 11 de setembre a profit dels damnificats de les Gavarnes i Montnegre. Ens comuniquen

que ençuany es disposen a treballar de ferm, i, probablement, pels projectes, en servarem més d'una sorpresa.

En el seu espaiós estatge, segueix donant-se l'ensenyament gratuït de la Sardana, per a ambdós sexes, tots els dimarts (no festius), de 9 a 11 de la vetlla, a càrrec de coneguts conreadors de la dansa, rostrada. Foden e's llegidors que vulguin aprofitarse'n, dirigir se al carrer de Floridablanca, 37, baixos, on sabem seran ben atesos.

Apa, doncs, «Amics de la Sardana» de la Joventut Catalana, no defalliu, i fins una altra avinentesa.

Les Cobles, fora de Catalunya

BÉ cal que les cobles, d'en tant en tant, treguin el nas ultra fronteres i facin oír l'espiguet de la tenora més enllà de l'Empordà, bressol de la Sardana. Enguany hem de retre elogis a la renomnada cobla

qüentador avesat als més rars exotismes i extranyeses. Els nostres empordanesos varen fer-hi de les séves i eren el plat fort de la revista que hom representava.

Vagi el nostre agraïment als des-

«Els Montgrins», l'any 1926

«Els Montgrins», de Torroella de Montgrí, la qual ha portat els aires típics de la nostra dansa a terres de França i en un lloc on tant de nou havia de venir-los, com és el «Cassino», de París, amb públic fre-

tres executants que en la ciutat del brogit han sabut crear afecte i devoció per la Sardana i han recaptat l'admiració del públic parisenc, entusiasmat amb les melodies de la nostra dansa,

Una exhibició de ballets catalans a Viena?

L'ANY vinent se celebrarà a Viena, d'una manera molt significativa, el centenari de la naixença del gran compositor Strauss, el valsos del qual li van donar un gran relleu mundial.

Una part de les festes es compondrà d'una exhibició internacional de danses populars, amb els

seus corresponents abillaments típics.

Aureli Capmany, el popular folklorista nostre, ha rebut de Viena proposicions encaminades a què dirigeixi en aquella data una exhibició de ballets catalans.

Aquest afer es troba en plena tramitació i esperem que serà un fet.

Els grans festivals d'altres temps

EN un Almanac hi cap també una ullada retrospectiva als actes d'ahir; als grans esdeveniments sardanistes, un xic llunyans, els quals són gairebé ignorats pel gran nucli de jovent ballador d'avui.

Ems referim a l'homenatge als mestres compositors catalans, que tingué lloc el dia 26 d'abril de 1908. Qui se'n recorda? Vint anys són molts dies i de la joventut sardanista actual, ben pocs en tindran referències.

Vegeu quins programes:

Dia 26 d'abril de 1908: Matí, Plaça Universitat. Tarda, Parc Güell. Nit, Palau de Belles Arts. Organitzadors: F. de la S. del Dte. VI, del C. N. R. Fivaller. C. N. R., de Gràcia. Joventut Catalanista. Orfeó de Sans. Foment Popular de la Sardana. Associació de Lectura Catalana. C. N. R. Fivaller.

Cobles que hi prengueren part, deu: La Farnense, de Sta. Coloma de Farnès; Sureda, de Barcelona; Moderna Munner, d'Esparraguera; Serafins, del Baix Montseny; La Pubilla, de Sant Andreu; La Badalonina, de Badalona; La Aliança Vigatana, de Vich; La Principal de Perelada; Nova Catalana, de Granollers; Unió Cassanenca, de Cassà de la Selva.

Sardanes interpretades, quaranta: «Poncelletes», Méndez; Gegantina, P. Rigau; «Parlant amb ella», Llongueres; «Brodant», P. Rigau; «Eros», Font; «La coca dolça», P. Rigau; «Començament de Festa», Sureda; «La caputxeta blanca», Guiteres; «La Festa del Sant Patró», Vilaró; «La Pubilla del Vallès», P. Rigau; «Montserrat», J. M. Comella; «La festa del poble», Riera; «Joia vigatana», Rovira; «Dansa de gojes», López-Franch; «Matinada d'istiu», Estela; «El cant

de la sirena», Paixeró; Joventut (Reversa), Vilaró; «Repic de campanes», Molins; «Fora del mar», Costa; «Emporiesca», Xaxu; «L'Amor entre les flors», Estela; «Florida», López-Franch; «Una tarinyina» (Reversa), Paixeró; «Flors del bosc», Estela; «Pirinenca», Pitxot; «L'amoreta», Pujol; «Germanor» (arranjada per Cardús, per totes deu cobles); «La Font del Briansó», Vilaró; «La rosa i sis poncelles», Estela; «Una broma» (reversa), Paixeró; «Conte de fades», Serra; «Alegroia», Tresserres; «La moreneta», Munné; «Cel estrellat», Rigau; «Emporium» (reversa), Vilaró; «Lluna de mel», Paixeró; «La pagesa» (reversa), Frigola; «Rondalla», Morera; «Puntejant», C. Sadurní.

Lluís Millet i el seu fill — aquest, també, notabilíssim compositor de sardanes —, camí de Roma, el 1925

LA TÍPICA DANSA DE CASTELLTERSOL

TANT la música com la coreografia en la Dansa de Castelltersol estan dividides en tres parts : dansa, sardana i pavana. La part musical de dansa s'executa quatre vegades. Ve després la sardana. Cada balladora giravolta i resta

Un moment de la dansa

La sardana

a mà dreta del ballador. La sardana es balla com a ball rodó, sense puntejar. Les pavanés que es ballen a continuació de la sardana, formen una estrella com la dansa. La dansa de Castelltersol acaba amb la repetició de la sardana.

Les danses populars a Catalunya

ESTA del tot admès, i no endebades, que la dansa és un dels medis més fidels per a mostrar les distintes afeccions de l'individu humà; tant, que ella, pot convertir-se en una mena de llenguatge de les passions i de les qualitats de l'ànima.

La música li és tan essencial que sense ella està mancada de vida i el cant ve a ésser com un afectuós germà que la revifa i l'entreté agradósament. Per això en els temps antics, les danses serioses, i àdhuc les alegres i xiroies, generalment eren cantades. Així, a falta de sonadors d'instruments, podien les gents entregar-se de fàcil espontània al goig de la dansa. Mentre uns cantaven, els altres dansaven a compàs de les cançons apropiades.

Aquesta mena de dansa és la que defineix millor el caràcter de cada poble i és la que presenta una major abundor de noms variats. Es, veritablement, regional, puix cada regió posseeix la seva pròpia, poquent-se gairebé per medi d'ella analitzar el caràcter de cada localitat.

Així es comprèn que la dansa popular no sigui patrimoni de tal o qual lloc, sino que cada país la posseeix en relació al propi caràcter i fesomia pròpia i peculiar, trobant-s'hi amb més o menys abundor i també amb major o menor riquesa, en els ritmes, els moviments i les figures. Catalunya en quant al què està relacionat amb tots aquests aspectes, pot figurar en primer rengle entre els països que més puguin mostrar una major riquesa de documents d'aquesta mena.

En la dansa poden distingir-se dos aspectes o caràcters ben diferents.

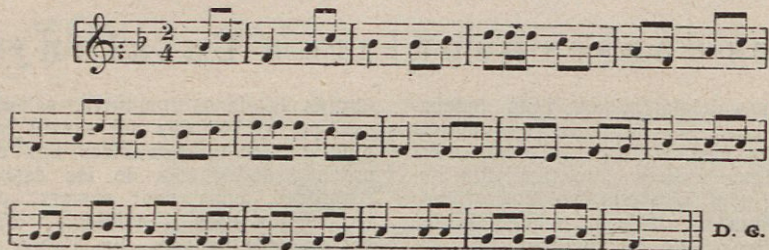
Un és la dansa instintiva, saltada, que pot arribar des del senzill impuls dels salts dionissíacs fins els ordenats moviments de les danses reposades, conservant sempre, però, alguna cosa d'individual, d'aïllat en cada ballador. Es, l'altre, la dansa en rodona, agafats de les mans els balladors, amb instintiva ger-

Aureli Capmany, mestre de dansaires. (Foto Sagarra)

mandat de sentiments. D'un i d'altre tipus, hi han hagut exemples arreu, si bé a Catalunya hi ha predominat el segon, sense mancar-hi, però, exemples del primer.

Gràcies a la notable quantitat de documents que ha sigut possible reunir, se'ns ofereix un ample camp d'estudis adequat per a conèixer i examinar el temperament i el caràcter ètnic del nostre poble, el qual trobem retratat, especialment, en el tradicional *Ball Pla*, juntament amb els seus consemblats anomenats *Ballet*, *Ballet de Déu* i *Ball Cerdà*, i altres noms variats

Galop de cortesia

que, a vegades prenen el de la localitat on es balla.

El *Ball Pla*, és senzill, sense complicacions de figures ni de moviments; és fàcil, però sempre seriós i cerimoniós, com apropiat per a les grans solemnitats, per a les quals, ordinàriament, sempre se l'ha vist destinat. Ha sigut extès, en altre temps, arreu de totes les entrades catalanes, i, actualment, sols en algunes comarques de la part alta de les terres lleidatanes, és poc o molt conservat en certes festes assenyalades.

Com diem, és dels més antics i

entendem que així ens ho demostra el fet de trobar-lo tan popularitzat i adoptat arreu, per bé que a vegades canvia de nom; però, substantivament, és el mateix, mantingut per igual ritme i semblants moviments.

El crèdit aconseguit en altres èpoques, encara n'és un record el que a la ciutat d'Olot, perdura en certa manera el seu nom, a semblança de la ciutat de Terrassa, que, amb el qualificatiu de *Ball de Plaça* era ballat cerimoniosament; però això succeïa quan aquestes antigues viles encara no eren ciutats.

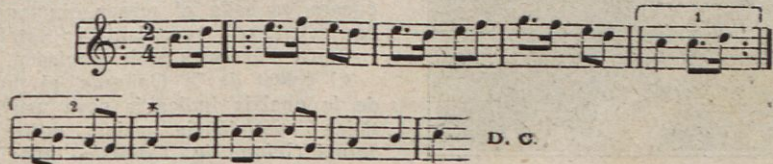
Comparsa de Gitanes, a Sant Celoni

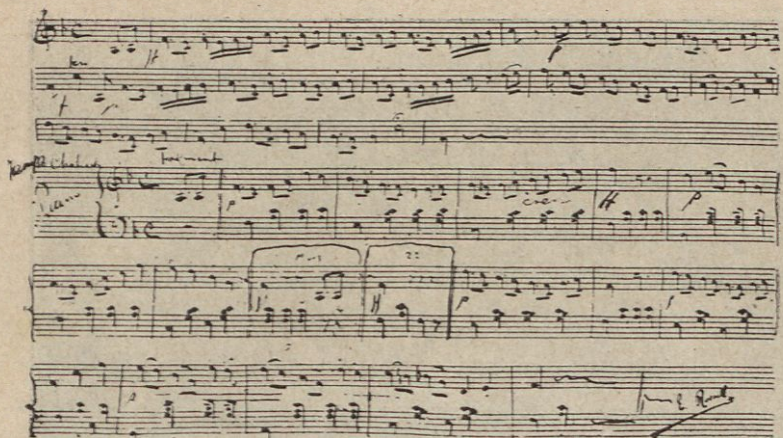
El ball

En el *Ball Cerdà* és on els balladors galejaven llurs habilitats de saber repuntejar amb gràcia i gentilesa, com si amb els peus brodessin els compassos de la música, tot festejant la balladora que s'escorria com una daina amb passets menuts del tot ajustats al ritme de la tonada, establint-se honorable competència entre els bons balladors sobre qui sabia florejar millor els punts o passos del ball.

Al costat d'aquests balls, podem posar-hi el *Ball Rodó* i la *Bolangeria*, nom aquest que, segons opina En Marian Aguiló, degué introduir-se o aplicar-se en temps de la dominació napoleònica, quan les tropes franceses ocupaven la nostre Pàtria, i els quals, com els primerament esmentats, són antics i com ells igualment molt populars. Mes si empeniem el camí d'anar anomenant la nombrosa diversitat dels quals tenim no-

La Castanya

«Metradansa», ball típic de Calaf

tícia, la llista es faria interminable. Per això, i com que generalment cada poble tenia la pretensió de posseir el seu ball propi, que treia a relluir anualment de manera especial per la festa major, ens caldrà

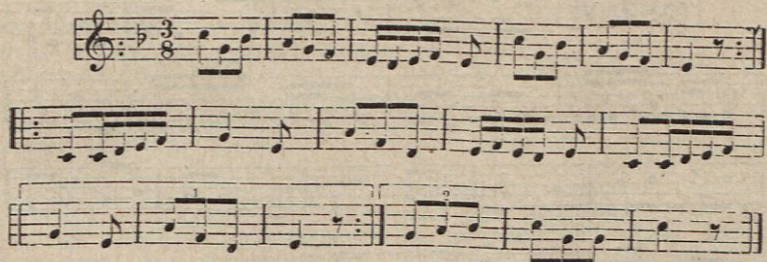
Ball del «Gambeto», de Ridaura

només fes esment d'alguns, els més assenyalats.

Prescindint del *Contrapàs*, en ses moltes varietats, i de la *Contradansa*, de procedència aristocràtica, amb distintes aplicacions i manera d'ésser ballada, ens trobem amb l'escaienta *Castanyeta*, acompanyada del *Pata-tuf* i del *Punteta i Taló*, mogut i festós, seguit del pintoresc *Judiot*, que recorda figures d'antics balls senyorials.

La simbòlica *Esquerrana* i el variat *Espunyolet* completen el quadro juntament amb els cerimoniosos *Balls de Pabordes*, i *Pabordeses*, o de *Priors i Piores*, i el *Ball del Gambeto*, ressortint, entre ells aquella *Gala* que a CampdevànoI encara es balla el tercer diumenge de setembre, recordant ancestrals costums d'èpoques molt reculades.

Al costat de la *Gallarda*, el nom de la qual ja indica la seva majestàtica ascendència podem posar-hi aquell *Galop de Cortesia*, troballa preuada d'entre el conjunt de ballets populars que, sobresortint de tots ells

Ballet de Déu antiquíssim, recollit a la Seu

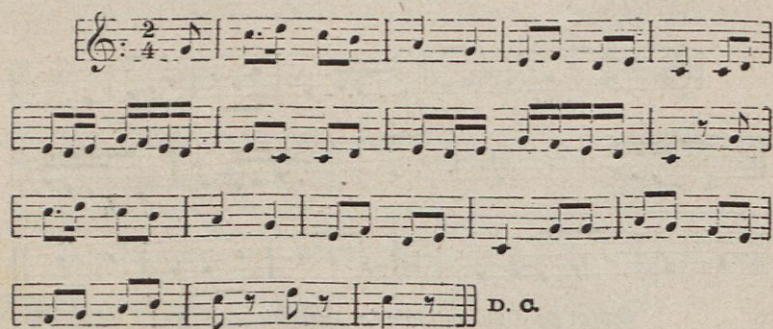
per sa galania, ha merescut rellevant anomenada entre els ardots restauradors de la dansa catalana.

També cal fer esment del *Ball de l'Hereu Riera*, tot envoltat de misteri i guarnit de llegendes i rondalles i escenificacions teatrals; igualment de la *Morisca*, que, com ell comporta un tripijoc de facècies, suposades o suceïdes en aquells temps migevals de la reconquesta, i que fins hi ha qui sospita si té un origen més antic encara. I aquelles apoteòsiques *Corrandes* que els naturals de les valls pirinenques interpreten en les seves ballades i que amb paraules encisadores es troben descrites per espectadors estrangers en contemplar-les, extasiats, per

aquell caient de fortitud i gentilesa que presenten, en sostenir joiosament enlaire l'àgil parella.

Aquests són els que en diríem balls particulars, o sia els que per goig propi o personal els balladors executen per divertir-se. Si es tracta d'altres danses en les quals hi predomina principalment el caràcter teatral a manera d'espectacle popular, el camp és igualment abundant i ric en varietats i matissos, des dels de caire reposat i cerimoniós, fins els de més gatzara i eixelebrament, ço és, dels que en, certa manera, mostren un aire semi-religiós, fins els propis de les festes xiroies del Carnestoltes.

Així tenim que, a les processons

*El ballet**La Morisca de Gerri**La corrandà alta*

alegres i fastuosos del Corpus hi veiem aquells balls de Gegants i Nans i en les serioses y tristes de Setmana Santa obren la marxa processonal els *Armats* imitant tropes romanes, presidits pel «Capità Manaià», en passos ritmats i fent diverses evolucions. A la primera, que bé podem assenyalar com una de les festes excitadora de la creació o establiment de moltes d'aquestes menes de danses, hi concorrien, amb l'*Aliga* i el *Drac*, altres variadíssimes representacions, moltes de les quals despreses del seguici religiós amb el tombar del temps i de les costums han restat conservades pel poble com un de tants motius de divertiment popular.

Per això trobem conservats el *Ball de bastons*, amb els seus semblants el *Ball de Cascabells* i el *Ball de Cercolets*, aconvoïats dels que tant atractiu tingueren en temps llunyans, anomenats *Cavallets*, *Cavallins* o *Cavalls cotoners* i que tan complagueren a les darreries del segle XV a la reina Isabel la «Catòlica» en contemplar-los a la seva primera vinguda a Barcelona i en

Ball del Ciri (Fragment d'un dibuix de Xumetra)

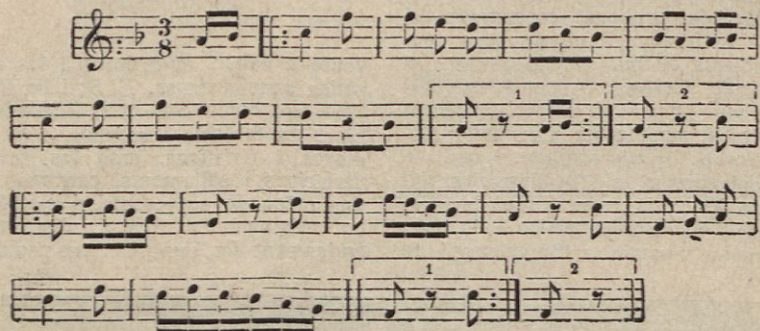
veure-ls ballar, puix demanà fos repetida aquella dansa. El *Ball de Faixes*, tant complcat, el *Ball de Diables*, tot ferèstec i sorollós, i el de *Moros i Cristians*, amb les seves variacions i aditaments, convertit en una mena de representació simbòlica, originant *La Patera*, dita més antigament *La Turquia*, tant popular

Un bell moment del típic Ball de Gitanes del Vallès, dansat a una era de Polinyà

El «Petits Dansaires del Centre Social de Betlem», en el Ball de Gitanes del Vallès.

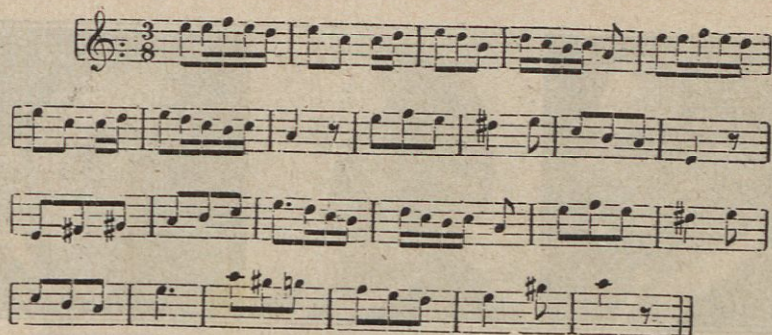
Ball pla

a Igualada, i la no menys cèlebre *Patum*, a Berga, coneguda en altres temps per *La Bulla*.

La notable *Moixiganga*, representant els passos dels impropèris i crucifixió soferts per Jesucrist; el *Ball de Pastorets* i el còmic de *Dames i Vells* o de *Mal casats*, tirant-se en cara, aquells matrimonis desavinguts, un sens fi de paraulades que els «poetes de secà» composaven per a divertiment del poble, són així mateix ben notables. Si haguéssim de esmentar la llista dels balls amb parlaments, trobariem que és llarga i

extensa. Allí, *Vides de Sants i Santes*, de *Facinerosos* i *Bandolers*, destacant-se, entre ells, el popularíssim *Ball d'En Serrallonga*. Completa tot aquest extens i variat repertori el teatral *Ball de Gitanes*, amb llurs notables tipus, diferents segons les comarques i els pobles. Encara és vivent i encara entusiasma a les nostres gents amb la varietat de figures, de salts i de cabrioles.

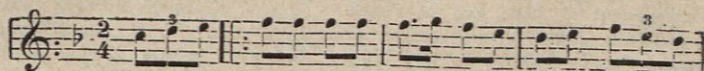
Aquesta breu informació de la nostra dansa popular, no dubtem donarà a comprendre, si més no, l'interès que tenen aquests antics costums i

Ball cerdà

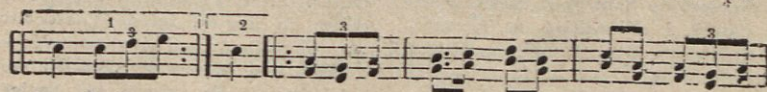
aquestes danses, centenàries moltes d'elles, que foren la joia dels nostres avantpassats i que mereixen ésser conegudes i estimades i per damunt de tot, conservades com un patrimoni heretat, que ens cal pro-

curar no perdre per tal de que les generacions futures puguin mateix que nosaltres gaudir el seu encís per a major esplendorositat de nostra mare Catalunya.

AURELI CAPMANY

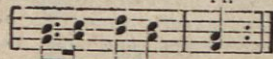

La bo-lan - ge-ra'n té un co-lom que ab la cua es-cam - pa'l

forn, la bo-lan- forn, y ab les a-les la pas - te-ra. Ve-li-a -

Fi.

lli la bo-lan - ge-ra.

La bolangera

La bolangera en té un colom
que amb la cúa escampa el forn
i amb les ales la pastera.
Velialli la bolangera.

La bolangera en té un tupí
que sense foc el fa bullir,
sense llenya ni carbó.
Bolangera en té raó.

La bolangera en té un tupí
que sense foc el fa bullir.
Quan el tupí fa clic, cloc,
la bolangera bufa el foc.

La bolangera té un davantal
que és de percala de França,
que se l'ha guanyat filant
i ballant la contradansa.

Enric Borràs, l'illustre actor català, recitador acurat de diverses i belles sardanes

El Mtre. Villa, Dtor. de la Banda Municipal de Madrid, que honora constantment la Sardana

Eduard Marquina, que ha excel·lit en la traducció de «La sardana de les monges», al castellà

Lletres i músiques de sardanes

L'ALMANAC DE LA SARDANA, corresponent al 1926, que és l'antecorresponent publicat, conté la música de les sardanes «Per tu ploro», de Pep Ventura; «Lluna plena», d'Eduard Toldrà; «La processó de Sant Bartomeu», d'Antoni Català, i «El saltiró de la cardina», de Vicent Bou. A més, les lletres de les següents:

«Per tu ploro», Maragall-Ventura; «El cavaller enamorat», Manén; «Musset i Bernardeta», J. M. Folch i Torres-Blai Net; «L'Empordà», Maragall-Morera; «La sardana de les monges», Guimerà-Morera; «Les fulles seques» Guimerà-Morera; «Girona aimada», Se-

rracant i Papell-Bou; «Les neus que es fonen», Guimerà-Morera; «Matrimoni a Montserrat», C. Roure-Comella; «La Rosons», Apelles Mestres-Morera; «Catalunya plora», Tragan i Viladomat; «El saltiró de la cardina», Francès-Bou; «Flors de cingle», Iglésies-Casademont; «A sol batent», Guanyavents-Morera, i «Els tres tambors», Gual-Morera.

Altrament, els retrats de poetes i compositors que inserim avui, no són pas els de tots els autors de sardanes que mereixen aquest honor. No hem pogut trobar-ne més que una part. Veïam si l'any que ve som més sortosos i n'ajuntem bastants més.

NINA (CONTINUITAT)

I

Jo sóc una nina molt petita
que sempre estic jugant
amb nines i ninus, mentre els joves
diuen que sóc molt gran,
i que de les nines totes,

les que a ells els hi agraden més,
per ser les millors,
són les nines dels ulls.
—Si em donguessis, nina maca,
una mirada,
s'ompliria d'esperances
el meu cor;
el meu cor, que va cercant
la nina aimada:

Una Mirada

SARDANA

Lletra adaptada a la música de J. ARÚS.

Música de J. BARÓ

CURTS

Tot el po.ble e.ra a la pla.ça per dan - sar, vells i jo.ves, a. - ni. mats d'un sol de. lit, ple de joia e.xul.ta. do. ra el pit' Oh, fes. ta d'a.mor, so. ta el di a. clar! Des. de te. rres llu.nya. nes el re. cort la re. viu, i vi. bra en. car mon. cor l'ul. ti. ma sar. da. na que be. lla fou per mi! lla. vors que sos ulls em van dir; Si a ma des. tra vol. gues. sis tu. ve. nir!

LLARGS

Vaig com. pen. dre prest sa mi. ra. da i prest en. lla. ga rem tremu. les, les mans i amb e. lles fe. rem la lli. ga. da dels a. mors no dits a vans El com. pás de la sar. da. na du. ia els peus su. aus i pau. sats pró un ritme mes fort me. na. va els cors, d'a. mor tots trasal. sats La gue. rra après m'a. llu. nya. va la se. va i. mat. je, son bell mi. rar Ya Deu de. ma. no pel meu re. torn amb la fe sem. pre a. vi. va. da per l'a. mor d'u. na mi. ra. da i el plàcit re. cort d'un bell jorn

La Sardana Popular - J. M. Cunals - Alfons XII - 43. Barcelona.

nina, nina, nina...—

Jo els hi dic tota enrogida,

i tot fugint d'allí:

—Vostè, què s'ha pensat?

per qui m'ha pres a mi?

puix, no veu que jo ja sóc

una nina formal

i es pot desenganyar,

que no li farà mal—

I, aleshores, cluco els ulls,

Pau Casals

Lamote de Grignon

Tomàs Bretón

Amadeu Vives

per dil's-hi així:

—Ai, ai, puix no veurà
ni les nines dels ulls.

II

Un jove molt «guapo» i que m'agrada,
el diumenge em va dir:

—La meua nineta, tan boniqueta,
vui que vinguis amb mi.
Contents i feliços, a ballar
anirem, tots dos juntets,
sardanes de goig
i sardanes d'amor.

Si després em prometessis
ta mirada,
s'ompliria d'esperances
el meu cor,

que tant t'estimo, nina aimada...
nina, nina, nina...—

Jo contesto, tota sèria
i tot baixant els ulls:

—Vostè, què s'ha pensat?
Que em digui això no vull!,
puix, no veu que jo sóc
una nina formal
però... si és que, en tot cas,
paria amb formalitat...

I, aleshores, obro els ulls,
per dir-li així:

—Ai, ai, ja em pot mirar
a les nines dels ulls.

L'ANELL DE PROMETATGE

De les Medes a garbí—un bergantí,
son vol detura—i qui és perla de fadrins
caleta endins—boga amb daler.

—Ai, mareta meva, no pot ser!—
sa promesa crida al mariner...

Mes com veu que no es quimera,
ja ha llençat punta i coixí,
i en l'escuma joguina
va els peus nus a submergir.

Mes no cal, que ja en sos braços
com un infant l'ha pres...

Fa tres anys, tres anys escassos,
tot va passar al revés.

Damunt la sorra molla i fina
els amants cerquen repòs;

l'aire fresc de la marina
juga amb els cabells dels dos.

Llavors, ell, treu la rara joia
d'un rutilant anell.

—Pren-lo—diu a la noia—,
i pren ma vida amb ell

Les perles del encalç
són llàgrimes vessades
en vespres tropicals
viscuts en les onades,
i aquest groixut rubí

la sang et dú,—que del meu cor eixí
pensant en tú!—Pedra preciosa,
misteriosa que es fa i desfà
en guspies com el sol de l'Estartit,
carbunole encès—en ell han pres
tots els colors dels mars que jo he seguit.

Romani

Música de V. Bou

Antònn Agramont

Joan Balcells

R. Martínez Vells

Felip Vilaró

Mon prometatge—de maridatge,
no és la vulgar tumbaga
que adinera un vell juen.
Tot ell es foc—i es lluita i xoc,
i és símbol, i és corona, i és trofeu!
Dóna'm sense recel—la teva mà,
que aquí, de cara al cel—emporità,
amb la cremor d'un bes—benedicció
tindrà, per sempre més,
la nostra unió!

J. M. Francès
Música de V. Bou

LA NOSTRA VEREMA

Des de la volta del camí,
sota del sol que just apunta,
la vinya estesa veig llui
Ben prop som ja.

Al clam ardent de nostres cants,
que l'aire estén al damunt d'ella,
i al feinejar de nostres mans
despertarà.

—Apa, minyons, vinguen cançons,
que van més llestos els falçons.
—Apa, les mosses, a trescar;
ja us vagarà de festejar.

—Ei, els cistells!—Les portadores.
—No bobeeu, que el temps se'n va.
Si fossiu tan feinejadores
com amatentes a gurlar!

—Càrrega els matxos!—La garnatxa!
—Els picapolls.—Els moscatells!
—Ansia, menut;—L'olò emborratxa!
—Al trot, dringant els cascabels!

Apa, valent,
que ara has de córrer més que el vent!

Com branden les feixugues portadores,
alcem enlaire els curullats cistells!
—Per a fer més gentils les vermadores,
amb pàmpols es guarneixen els cabells.

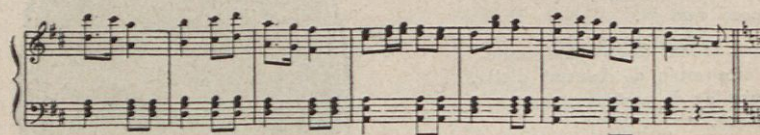
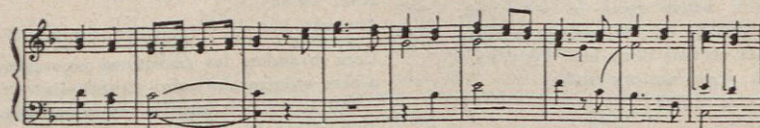
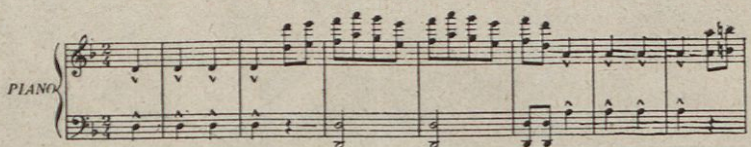

Eduard Toldrà

Toc d'Oració

Sardana

PEP VENTURA

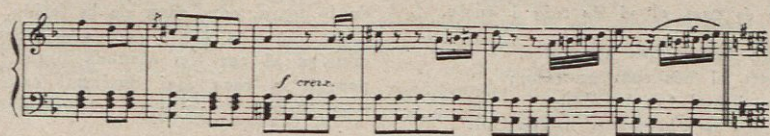
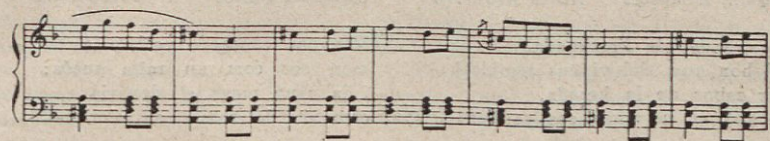
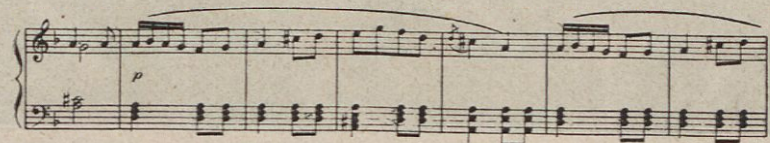
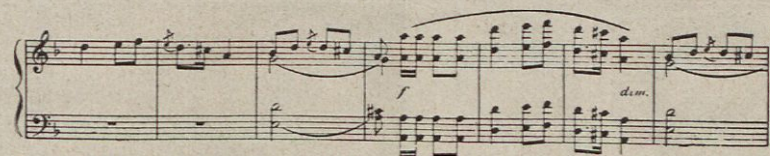
J. M. Farnés-Alfons XII-43. Barcelona
LA SARDANA POPULAR

—Marxa a la posta el sol!
La vrèma fina!
—Tots els camins ressonen de cançons.
—Dòm un raïm madur!

—Te'l donc, fadrina,
si abans comptes els grans fent-me
petons.

En la nit acotxada
la terra grassa dormirà,
mentre en el cup la seva sang vessada,
força i goig per nosaltres devindrà.

En les foscors sonores,
retruny el pas, feixuc, constant,

de la corrua de trepitjadors,
que mues fins genoll, salten cantant.

Mentre el raïm la seva sang escola
en la gorja del cup bocabadat,
com un foll bevedor assedegat,
quina farum bona de most revola.

Trepitjem fort, ben fort, minyons,
trepitjem fort, sense cansar-nos,
que prou sabrem de consolar-nos
alçant enlaire els gran porrons.

Els grans porrons, on es veurà
dintre del vidre, enriolada,

Joaquim Zomacois Adrià Esquerrà

Cumelles i Ribó Josep Baró

la dolça faç de l'estimada.
I el bon gust del vi ens semblarà
tenir sabor de la besada,
que allà en la vinya ens va donar.

Cantem la joia d'aquell bés
que és com el vi de roig i encès.

Entre les boques apretades,
esclata el bés com un raïm;
i foc i mel tan regalades
ambdós a l'hora ens migpartim.

I corre al punt per nostres venes,
i és com un foc i és com un gel,
goig sense fi, eternes penes,
infern que té clarors dt cel.

Francesc Pujol

Mes per copsar-lo esclafaria
mon cor com un raïm sucós;
i la sang meva et donaria
com riu de most ben olorós.

Most que ixes de l'entranya beneïda
de la terra, com sang de la ferida,
i ets roig com ella i com ella ardent:
dóna'ns al cor ton alenada brava,
perquè la raça mai devingui esclava
i en l'amor fes-la lliure eternament.

A. Carrión
Música d'E. Morera

CANÇO D'AMOR I DE GUERRA

Ning, nang, ning, nang.
Ja la campana vol repicar
i el Sant ens crida des de l'altar...
Sempre en l'anyada, d'eixa diada
les flors més belles portem aquí.
I teixint senzilles toies,
nostres mans gentils de noies,
al bon Sant en fem ofrena,
perfumant el seu altar...
ning, nang, ning, nang.
Ja la campana torna a sonar,
alegra ens crida son repicar...
En el Vallespir, la vida del meu cor
un jorn va sentir les glòries de l'amor.
Terra, bella terra nostra,
terra de l'amor sens fi,
llum, tota bellesa—de bonic florí...

Josep Juanola

Font Palmarola

Enric Clarà

Artur Rimbau

Dolça terra jo t'estimo,
i amb el cor tot abrandat,
terra meva jo proclamo
mon amor mai igualat.
Dolça terra, jo t'estimo... etc.
Per tu ma vida
serà l'alegria del goig de l'amor.
Terra nostra, ta preuada formosor
tingui sempre la besada del meu cor.
Terra nostra, terra amada,
per a tu la flor millor,
per ai Sant les flors boscanes,
per a tu la flor del cor!

L. Capdevila i V. Mora
Música de Martínez Valls

LLEVANTINA

I

Una donzella de la costa
de Llevant,
a l'abrandar-se la llum clara
en l'horitzó,
sentia en somnis les paraules
del aimant,
que va deixar-la sola i trista
en el dolé.
—Ai, on és el meu amor,
que no el tinc en la mirada?
Què s'ha fet del jurament
i l'encís de ses paraules?
Ai, amor, perquè has fugit—de mi!—
—Ei: vull, amada, vora del meu cor!

Confia en les paraules que jo et dic—
li deia l'estimat, encès d'amor;—
el món el veig amb tu, molt més bonic,
molt més bonic!

Escolta, bonica:
tu, ets la donzelleta més amada.

Escolta, bonica:
tu, no seràs de mi mai oblidada.
—No oblidis tu;—no oblidis tu
l'amor pur i sant.

Llevantina, llevantina!
et seré sempre fidel,
i als meus ulls veuràs un cel.
revivint el goig de la pau divina.
Llevantina, creu en mi!—

Joan Manén

La Rosa de Sant Jordi

Sardana.

Lletra de D. JUNCADELLA

Música de R. SERRAT

L'ai-ret e-ra molt fi, les merles re-fi-la-ven per dins la bar-

dis-sa... I el sol i-xent ens desvet-lla-va, les

flors llen-ça-ven dol-ça flai-re i el jorn d'A-bril va pon-ce-

Llu-mi-nós-jorn de goig es-cla-

The musical score consists of five systems. Each system includes a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The lyrics are written below the vocal line. The piano part features a rhythmic accompaniment with chords and melodic lines. Dynamics such as *p* (piano) and *creac* (crescendo) are indicated. The score includes various musical notations like notes, rests, and ornaments.

LA SARDANA POPULAR
J. M. Corral-Alfons III-49. Barcelona.

La donzella, enamorada,
resta, trista, totz sola,
perquè es veu abandonada
de l'amant, i es desconso-la.
I, encada d'enyorança,
per a calmâ el seu sofrir,
prefereix, sense esperança,
morir!

II

I la donzella de la costa
de Llevant,
sentí la joia d'allunyar-se
el seu neguit,
quan, un capvespre, encisador,
tornà l'amant,

que o - fre - nes u - na ri - ca mon - jò - ia

tre - no - lant en el pit de ca - da no - ia; Po - sa - hi el foc que ens abran

da - va - el cor po - bric de llum i for - ça per fer - -

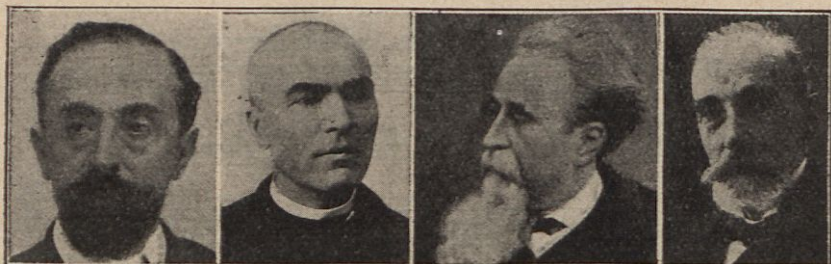
-lo sempre tri - om - fant. Ro - - sa d'A - bril que vols lli - ber -

tat - lliu - ra el teu cant al sol de Sant Jor - di -

que flo - ri - ia sobre un camí de ro - ses.

i amb ell, la calma que mancava
 en el seu pit.
 —Amor meu, poc has tardat,
 però has fet trista l'espera.
 Perquè vas fugir d'aquí,
 si t'estimo, vida meva?
 Sempre més et vull tenir—amb mi!

—Mai més del teu costat m'apartaré,—
 jurava apassionat el seu amant;—
 les penes que he passat oblidaré,
 perquè tenint-te, jo sóc un infant;
 sóc un infant.
 Escolta, bonica:
 tu, ets la donzelleta més amada.

Joan Maragall

Jacint Verdaguer

Frederic Soler

Conrad Roure

Escolta, bonica:
tu, no seràs de mi mai oblidada.
Recorda bé,—recorda bé
el meu jurament.
Llevantina, llevantina!
a prop teu reviu l'amor
i m'innonden de claror
els teus ulls brillants i clars, com de
nina
Llevantina, vina amb mi!—

La donzella, enamorada,
ara viu, de goig, encesa,
i se sent encoratjada
per l'amor que la te presa.
I refla d'alegria,
i els seus cants tenen l'encís
del matí suau d'un dia
feliç!

R. Ribera i J. Serracant
Música de V. Bou

J. Blanch Reynalt

ANGELINA

Non noneta, non noneta, non;
el fillet de la mare té una sòn
i la mare li canta la noneta,
noneta non, i tot bressant l'amanyaga
i amb amor dolç li parla:
—Reiet méu, ta tendresa
és mon goig, ma riquesa
més preuada;—tu ets la sort benaurada,
reiet méu.—Si t'estimo, que ma vida
i cor són teus—.

Mentres amorosa el va bressant
i quan la quietud regna a la plana,
s'ou vibrà al lluny amb tendre cant
el primer compàs d'una sardana.
Ai, que l'infant no vol dormir-se
i la cançó vol escoltar;
que ell, ja tendre,—deu comprendre
que és nascut a l'Empordà.
I movent-ne les cametes—bufonetes,
sos peus tan blancs i tan petits,
sembla que ja, ardits,—volen puntejar.
Ja a la falda se'l posa la mare,
i en tenir-lo en ella, amb amor,
també canta: la... ra.
I en tenir-lo, amb alegria, el nin
allarga sos braços;—els xics peüets
va movent,—somrient,—i seguint el cant,
va ballant—fent saltironets
i puntejant els bells compassos,
glatint-ne de joia els seus dos cors,
mare i fill fan, amb sos braços,
bells llaços—d'amor.

Música de V. Bou

Santiago Rossinyol Apeles Mestres

Adrià Gual

J. M. Folch i Torres

CAPVESPRAL

Canta la font la cançó dolça
del rajolí perlejador;
canta la font, sobre la mossa,
la cançó eterna de l'amor.

El rossinyol, en caure el dia,
fila son cant gai i joliu,
per festejar la tendra aimia
que està aclofada dins el niu.

I a l'harmonia que fa l'aigua
s'hi ajunta el ritme de l'ocell,
i un bell encís sembla que caiga
damunt l'estesa del pradell.

L'amfora al braç, la nina arriba
per a omplenar-la al degotíç,
tot reflant l'estrofa viva
que sobreix d'un cor felíç.

Bella tonada que destrena,
per l'aimador és un reclam;
sota el dosser de nit serena
sona el primer fervent, «jo t'am»!

Calla la font, calla l'ocella
per escoltar un jurament,
i a dalt del cel guaita una estrella
d'aquests amors, 'sent confident.

En el mirall de la font clara,
amb la celistia es veu lluir
la flor encesa d'una cara
davall d'un front color de lli.

Del cap-al-tard en el misteri
el jurament es fa gegant,
darrera nota d'un psalteri
que la Natura anés poçant.

I com ressò que trametessin
boscos i munts, tot fent-ne cor,

i els uns als altres es diguessin
tan sols un mot: Amor!, amor!

Lluís Tintorer Mercader

Música de Mn. Angel Obiols

LA SUREDA FOSCA

Canta l'ocellet—un dolç replet
dins l'ombrívola sureda;
amb dolça passió—trina l'ocelló,
per l'ocella, una cançó:
Ocelleta del meu cor, petita, bufona,
de plumatge fi com l'or,
tu ets el meu amor.
Ets fresca, ocella gentil,
com dolça albadada d'estiu;
de tu sóc enamorat;—em tens encisat.

Ignasi Iglésies

Cants de Maig

Sardana

Lletra de J. Me FRANCÉS

Música de VICENTS BOU

A. ra que bro. ta l'ametller — a. ra que'n'a cri. da el fruiterar —

pp i cri. zen! a poc a poc

veus u. fa. nes al ro. ser les ro. ses es. clatar, com és bell, gentil muller l'estimar! Les roselles son ver.

melles com a la teus molçuts llavios niu de petons, i la ve. ra primavera rau sencera en les cançons. *Ritosa, for.*

mo. sa, de ma llar be. ne. dicció — vna i re. po. sa — com una a. lo. sa en mon pit tot ca. pa. rro...

1^a *2^a* *Energic*

Pen. sant que ve l'is. tiu son vol a. mic des. criu co. fo ia l'o. re.

Ja ma. du. ren les es. pi. gues — a l'aguait d'esser se.

ne. ta que vol re. fer son niu. *mf* *ben canent*

LA SARDANA POPULAR
J. M. Canals-Alfon XII-43. Barcelona.

Si és que tu vols escoltar
el que sols a tu et vui dir,
vina ocelleta vora mi,
t'ho diré amb el meu cantar.
Dins del bosc, juntets,
un niuet d'amor, tots dos, farem

on bressolarem,
dolçament, els nostres petitets.
Oh, quin goig més dolç
veure nostre niu fent-ne florida,
florida d'amor,—que ens enjoïaria el cor
Què em dius, xamosa ocelleta?

ga. des... Com. pa. nyo. na me. va di. gues per. qui guardes tes be. sa. des?

la neu de. va. lla fu. sa i en. riquesit to. ta la pla. na i com e. lla, sentis es. po. sa? nostre amor tam. bé ja gra. na... Es. timem. nos en la mol. ça un

copmes, mestres. sa dol. ça raig del sol de Maig. Cantat el rossinyol i ung. fla.

biol salda el dia Tots ha deixondit fins l'infini semblames gran. I dellogaret porta un vailet flors a Ma.

FLA i tu i jo ens diem com desitgem tenir un infant! Com la prima. ve. ra pel bell

Maig re. nova el mon. la nostra vi. da re. ju. ve. nida serà el jor que 'ns dongui Deu, be. reull

ff *valent* *ff* *allegro i p* *flabiol* *flabiol* *flabiol* *f* *Energic i f*

Diga'm el sí que anhelo tant.
 Oh Déu, si em diguessis
 tan dolça parauleta,
 paraula que n'espera
 el cor del teu aimant,
 nostre niu en el bosc fariem,
 el niuet de nostres tresors;

un cant d'amor tota la vida
 cantariem
 tot bressolant el dolç fruit
 de nostres amors.

A. Tey Garriga
 Música de J. Bonaterra

Emili Guanyabents

Carles Grandó

Joan Arús

Ambrosi Currión

LA NIT

Veniu amb mi, que porto
dolcesa i quietud;
veniu amb mi, que exhorto
amor, que és joventut.

La placidesa guia
per tot mon esperit;
jo canto l'alegria
i el goig indefinit.

Es dolç el meu misteri,
sagrari dels amors,
és gran el meu imperi
per encoratjà els cors.
Jo bresso els qui somnien,
jo gronxo els ocellets,
i faig jocà els que nien,

Joaquim Serra

i vello els inquiets.
Prop meu, tot s'enjoiella
d'immensa solitud,
i el món que s'hi mantella
hi troba joventut.
Hi troba cants de glòria
creuant l'immensitat,
abraços de victòria,
petons d'eternitat.
Les hores somnioses,
les hores de plaer,
les noces delitoses
són filles del meu sér.
Silenci!, tot fresseja
Silenci!, que és la nit,
i arreu el món ombreja
i el món s'hi és adormit.
I tot és harmonia,
beutat, perfum i amor:
jo porto poesia
i joventut al cor.

F. Cornet

Música del Mtre. Cervera

ARRI, MOREU

I

Riba en avall—van dotze ovelles
i dos parelles—de bous, mugint,
tornant el cap—envers sa terra,
que de la serra—és al bell cim.
«Arri, Moreu!—pren, llest, la via,
mira que el dia—corre a gran pas;

J. M. de Sagarra

Florenci Cornet

M. Ribot i Serra

Ramon Ribera

i, puix disposts,—som per la festa,
ja no te resta—més que avançar.
Deixa el ramall—de la verneda,
de la roureda—l'herba n'esquiú;
que, en retornar,—serà més dolça
quan de la molsa—n'irà sortint,
diu el bover—al bou que avança
ple d'enyorança—per son menjar;
i el pastor—a ses ovelles,
semblants querelles—diu, caminant.
Es tan gran, tant, el content,
que fins la mar fa, avui, l'onxa,
dolçament ses ones gronxa,
dolçament.

Tan poc avui el vent brama,
que sols quietud remoreja.
com l'aigua suau es rabeja
per son llit,
puix el fullatge, agitant
dels arbres, amb melodia,
va cantant dolça follia,
va cantant.
Es el dia més hermós
que ha lluit per l'Empordà.
Glòria al pagès laboriós
i a l'Institut Català!

II

L'ocell festiu,—que té son niu
en el lloer,—en eixa festa
ell manifesta—tot son plaer.
Son regosig—cau al bell mig
de la roureda;—vola lleuger
al pedraguer,—i cantant queda.

Una pastora—que m'enamora
amb son cantar,—d'una atalaia
la festa gaia—vol celebrar.
Qui no se'n riu—com el festiu
de la boscuria—tendre ocellet,
quan aleteja—amb gran enveja
d'altre que mira—son petitet.
Qui no lloa amb son content
eixa festa tan galana!
Qui no lloa amb son content
eixa festa tan plaent!
Es el dia més hermós

Vicents Bou, caricatura per Roca

Al "Foment de la Sardana de Barcelona"

Les noces d'en Manelic

(Protagonista de "Terra baixa")

Sardana

A JUNÇA

The musical score is written for piano and consists of six systems of two staves each. The notation includes various dynamics such as *mf*, *mezzo*, *pp*, *creix*, *f*, *ff*, *fff*, *p*, and *f*. There are also first and second endings marked with '1.' and '2.'. The piece is in a 3/4 time signature and features a mix of chords and melodic lines.

LA SARDANA POPULAR
J. M. Canals-Alfons XII-42. Barcelona.

que ha lluit per l'Empordà.
Glòria al pagès laboriós
i a l'Institut Català!

Josep Vergès Almar
Música de Pep Ventura

CANTS DE LA TERRA

Quan jo n'era petitet,
petitet, jovenet, tendre,
me'n vaig infondar l'amor
amb una hermosa donzella.

The musical score is written for piano and consists of seven systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 2/4. The piece begins with a *dolc* marking. Dynamics include *p*, *pp*, *f*, *ff*, and *sf*. There are markings for *crisi* and *ritornel sempre*. The piece concludes with a section marked *ff* and a box containing the text "Als llargs! Als curts".

Sòn, sòn, vina, vina, vina
vina d'on tocom.

Si la sòn venia, jo m'adormiria,
si la sòn em ve, jo m'adormiré.
Sòn, sòn, vina, d'on tocom,
sòn, sòn, vina, vina, vina

sòn, sòn, vina d'on tocom.
La sòn n'és anada—sota la flassada
tornarà venir—de sota el coixí.
Sòn, sòn, vina d'on tocom.

Lletra Popular
Música de J. Saderra

Joaquim Montero

Manuel Sugranyes

«Amichatis»

Rossend Llubra

EMPERATRIU

(Popular cançó, lletra de «Joan Misterio», música de C. Pérez Martínez)

I

Sóc la millor sardanista
que es pot trobà a Barcelona ;
no ballen pas més bé a Figueres,
ni a La Bisbal, ni a Girona.
Quan hi han sardanes al Turó
jo les puntejo amb delit,

Joan Viladomat

i entre el jovent sardanista
sóc la que tinc més partit.

—Emperatriu
de la típica sardana,—
el que em veu ballar-la em diu,
puix de dir-m'ho té motiu.

—Es tan joliu
ton pamet de porcellana,
que també n'ets, flor galana,
del meu cor l'emperatriu.

II

Del meu taller a les noies,
dono lliçons de sardanes,
i de ballar-ne a totes elles
les hi han entrat moltes ganes.
Amb els punts llargs i curts estem
tot el sant dia pensant,
i bo-i cosint fem, distretes,
uns «puntarracos» de pam.

—Emperatriu, etc.—

III

Hi ha un dependent d'El Barato,
que diu que jo el faig patir.

Lluís Capdevila

Victor Mora

«Joan Misterios»

L. Roura Garriga

i del «Foment de la Sardana»
soci s'ha fet, sols per mi.
A Sarrià, a Festa Major,
em va portà el dependent,

i pel camí, amb les manetes,
festa majò anava fent.

—Emperatriu, etc.—

MOLTES GRACIES

A tots els col·laboradors d'aquest AL-
MANAC ;

A les gentils sardanistes que, en fer-
nos ofrena de llur retrat, ens han
permès de fer un verger de be-
lleses femenines, flor de simpatia i
davassall d'espiritualitat, embellint,
amb llurs múltiples encisos, les pà-
gines de l'ALMANAC ;

Als amics que ens han estimulat a
la seva realització i que no han
estalviat esforç per tal de fer-nos
el camí més planer ;

Als qui ens han enviat dades, refe-
rències, fotografies de festivals,
aplec, excursions, etc. ;

A les entitats que han prestat llur
cooperació a la nostra obra ;

Als mestres compositors, poetes i es-
criptors que, amb una amabilitat
mereixedora de lloances, ens han
facilitat la nostra tasca informativa ;

I, finalment, a tots els llegidors que
ens feu l'honor de la vostra gentil
acollida,

Moltes gràcies.

DIRECTORI SARDANISTIC

COBLES

Antiga Pep.—Figüeres.
 Antiga Principal.—La Bisbal.
 Atlàntida.—Barcelona.
 Barcelona.—Barcelona.
 Barcelona-Albert Martí.—Barcelona.
 Barcino.—Barcelona.
 Bergadana.—Berga.
 Canigó.—Barcelona.
 Catalònia.—Barcelona.
 Els Angelets.—Sant Hipòlit de Voltregà
 Els Bofills.—Torrelló.
 Els Calongins.—Calonge.
 Els Escolans.—Sant Sadurní de Noya.
 Els Montgrins.—Torroella de Montgrí.
 Els Montnegrins.—Agramunt.
 Els Rossinyols.—Castelló d'Empúries.
 Els Rovires.—Bordils.
 Els Serratins.—Ripoll.
 Empòrium.—Barcelona.
 Girona.—Girona.
 Iluro.—Mataró.
 La Filarmònica.—Figueres.
 La Lira.—Sant Celoni.
 La Lira.—Torroella de Montgrí.
 La Municipal Olotina.—Olot.
 La Principal Barcelonina.—Barcelona.
 La Principal Calongina.—Calonge.
 La Principal de Bages.—Manresa.
 La Principal de Bordils.
 La Principal de Cassà de la Selva.
 La Principal de La Bisbal.
 La Principal del Camp.—Valls.
 La Principal de L'Escala.
 La Principal del Vallès.—Sabadell.
 La Principal de Llagostera.
 La Principal de Lleida.
 La Principal de Manresa.
 La Principal de Palafrugell.
 La Principal de Palamós.
 La Principal de Perelada.
 La Principal de Tarragona.
 La Principal de Terrassa.
 La Principal de Tortellà.
 La Principal de Santa Coloma de Farnés.
 La Principal de Sant Celoni.

La Principal de Sant Feliu de Guixòls.
 La Principal de Verges.
 La Principal Unió.—Amer.
 La Punyalada.—Sant Feliu de Guixòls.
 L'Arbucienca.—Arbúcies.
 L'Art Gironí.—Girona.
 La Selvatana.—Cassà de la Selva.
 L'Empordanesa.—Palafrugell.
 L'Harmonia.—Tarragona.
 Llevantina.—Calella.
 Nova de Ripoll.—Ripoll.
 Nova Harmonia.—La Bisbal.
 Pirinenca.—Camprodon
 Popular.—Barcelona.
 Terrassa.—Terrassa.
 Trullassos.—Terrassa.
 Unió Anglesenca.—Angles.
 Unió Artística.—Vidreres.
 Unió Cassaneca.—Cassà de la Selva.
 Unió Olotina.—Olot.

REPRESENTANTS DE COBLES

Abadia (Narcís).—Còdols, 14 Barcelona.
 Bach (Miquel).—Ponent, 48, Barcelona.
 Baró (Josep).—Santa Clara, 6, quart, Girona.
 Guasch (Arcadi).—Sant Rafel, 16, Barcelona.
 Martí (Albert).—Tamarit, 145, Barcelona.
 Massana (Miquel).—Sant Gaietà, 21, Terrassa.
 Medina (Antoni).—Aglà, 4, Barcelona.
 Noguera Soler (Joan).—Bruniquer, 38, Barcelona.
 Planas (F.).—Galileu, 143, Barcelona.
 Puig (Ramons).—Enric Granados, 64, Barcelona.
 Puigdueta (Joan).—Sant Pau, 15, Barcelona.
 Rimbau (Artur).—Profeta, 7, Barcelona (G.).
 Serra (Josep).—Aragó, 239, Barcelona.

ENTITATS I GRUPS

BADALONA
 Foment de la Sardana.

BARCELONA

- Agrupació Cultural Atlàntida.—Mallorca, 512.
- Agrupació Sardanista de Barcelona.—Ronda de Sant Pau, 27.
- Agrupació Sardanista de l'Orfeó Atlàntida.—Consell de Cent, 18..
- Agrupació Sardanista Mossèn Cinto.—Passeig de Sant Joan, 113.
- Amics de la Sardana del Grup Excursionista Joventut Catalana.—Floridablanca, 37.
- Associació Autonomista Catalunya.—Nou de la Rambla, 16.
- Associació Euterpenca dels Cors de Clavé.—Sant Pau, 83.
- Ateneu de la Sagrada Família.—Pasatge de la Font, 14.
- Ateneu Democràtic Regionalista.—Wad-Ras 208 (P. N.).
- Ateneu Empordanès.—Pi, 11.
- Ateneu Obrer Català.—Mercat, 2 (S. M.).
- Ateneu Obrer del Dte. II.—Mercaders, 38.
- Ateneu Obrer Martinenc.—Besalú, 14 al 20.
- Centre Catòlic de Sans.—Fernàndez Duro, 10.
- Centre Excursionista Rafel de Casanova.—Ros d'Olano, 9 (G.).
- Centre Moral de Poble Nou.—Pujades, 173.
- Círcol Barceloní d'Obrers.—Duran i Bas, núm. 9.
- Esbart Catlà de Dansaires.—Carme, 30.
- Esbart de Dansaires de l'Escola Coral Martinenca.—Meridià, 97.
- Esbart de Dansaires del Foment de la Barceloneta.—Alegria, 25.
- Esbart de Dansaires del Foment Sardanista Andreuenc.—Sant Andreu, 146.
- Esbart de Dansaires Sant Jordi, de Sans.
- Esbart de Dansaires Pep Ventura.—Carders, 12.
- Esbart Folklore de Catalunya.—Pí, 11.
- Esbart Infantil de Dansaires de l'Orfeó Barcelonès.—Mercaders, 38.
- Escola Coral Martinenca.—Meridià, 97.
- Estol Barceloní de Dansaires.—Amàlia, 38.

- Familiar Artística Catalana.—Passeig de Sant Joan, 113.
- Foment de la Barceloneta.—Alegria, 25.
- Foment de la Sardana de Barcelona.—Pí, 11.
- Foment de la Sardana d'Hostafrancs.—Corts Catalanes, 380.
- Foment de la Sardana de Sans.—Fernàndez Duro, 10.
- Foment Sardanista Andreuenc.—Sant Andreu, 146.
- Foment Sardanista d'Horta.—Plaça de Santes Creus, 2.
- Grup Excursionista Joventut Catalana.—Floridablanca, 37.
- Grup Renaixement.—Tapioles, 2.
- Grup Sardanista de l'Orfeó Gracienc.—Astúries, 83.
- Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona.—Baix de Sant Pere 7.
- Joventut Sardanista de Les Corts.—Galileu, 489.
- Joventut Sardanista Pep Ventura.—Carders, 12.
- La Sardana Popular.—Sant Andreu.
- La Violeta de Clavé.—Lladó, 7.

BERGA

- Foment de la Sardana.

CALELLA

- Joventut Sardanista.

CANET DE MAR

- Grup de Dansaires.

CASTELLAR DEL VALLES

- Ateneu Castellarenec.

ESPLUGUES DE LLOBREGAT

- Agrupació Sardanista.

FIGUERES

- Foment de la Sardana.

GAVA

- Foment de la Sardana.

GIRONA

- Foment de la Sardana.

GRANOLLERS

- Foment de la Sardana.

IGUALADA
Foment de la Sardana.

LLEIDA
Foment de la Sardana.

MANRESA
Foment de la Sardana.

MATARO
Amistat Sardanista.

MOLLET DEL VALLES
Foment de la Sardana.

OLOT
Foment de la Sardana.

REUS
Esbart Dansaire de l'Orfeó Reusenc.

RIPOLL
Foment de la Sardana.

RUBI
Esbart de Dansaires.

SABADELL
Centre Sardanista.

SALLENT
Foment de la Sardana.

SANTA COLOMA DE GRAMANET
Associació d'Amics de la Sardana.
Centre Recreatiu Gramanet.

SANT CUGAT DEL VALLES
Foment de la Sardana.

SANT FELIU DE GUIXOLS
Agrupació Sardanista.
Amics de la Sardana.

SANT JUST DESVERN
Agrupació Sardanista.

SANT POL DE MAR
La Sardana.

SANT SADURNI DE NOIA
Esbart de Dansaires de l'Orfeó del Noia

TARRAGONA
Esbart Dansaire del Foment de la Sardana.

Foment de la Sardana.
L'Harmonia.

TERRASSA
Foment de la Sardana.

VILAFRANCA DEL PENEDES
Foment de la Sardana

VILANOVA I GELTRU
Esbart Dansaire del Foment del Ball Popular.
Foment del Ball Popular.

Nota.—A més de les entitats que figuren a la llista precedent, conreenen la Sardana—fent-la figurar en els programes i organitzant ballades,—tots els Orfeons de Catalunya, alguns de diversos indrets de la Península i les collectivitats catalanes establertes fora de la nostra terra.

PUBLICACIONS SARDANISTES

«Fulla Sardanista».—Sant Feliu de Guixols.

«Gasetta de l'Orfeó de Terrassa».—Terrassa.

«Ideals», portantveu del Foment de la Sardana d'Hostafrancs.—Barcelona.

«La Dansa més bella», portantveu del Foment de la Sardana.—Figueres.

«L'Avi Pep».—Barcelona

«La Sardana», portantveu del Foment de la Sardana.—Barcelona.

«La Sardana», portantveu de l'entitat del mateix nom.—Sant Pol de Mar.

«Portantveu del Foment de la Sardana».—Ripoll.

«Portantveu del Foment de la Sardana de Sans».—Barcelona.

«Portantveu de l'Orfeó Atlàntida».—Barcelona.

«Puntejant», portantveu del Foment Sardanístic Andreuenc.—Barcelona.

«Revista», de l'Orfeó Gracienc.—Barcelona.

«Revista Musical Catalana», de l'Orfeó Català.—Barcelona.

«Sardanístiques».—Cajella.

«Schezando».—Girona.

«Vida Nostra», portantveu de l'Escola Coral Martinenca.—Barcelona.

CALENDARI

JULIOL

1 d.	St. Domicià, monjo.
2 d.	St. Martínià, màrtir.
3 d.	Sant Lleó II, papa.
4 d.	St. Laureà, arq.
5 d.	St. Furbert, monjo.
6 d.	St. Isaiàs, profeta.
7 D	Sant Metodi, bisbe.
8 d.	Santa Isabel, reina.
9 d.	Sta. Verònica, verge.
10 d.	St. Cristòfol, màrtir.
11 d.	St. Plàcid, monjo.
12 d.	Sta. Mildreda, ab-
13 d.	St. Anaclet, p. i mr.
14 D	St. Bonaventura, car.
15 d.	St. Enric, emperador.
16 d.	La M. D. del Carme.
17 d.	St. Lleó IV, papa.
18 d.	St. Camil de Lelis.
19 d.	St. Vicens de Paül.
20 d.	St. Jeroni Emilià, fd.
21 D	St. Daniel, profeta.
22 d.	Sta. Levina, vg. i mr.
23 d.	St. Bernat, monjo.
24 d.	Sta. Cristina, verge.
25 d.	St. Jaume, apòstol.
26 d.	St. Erard, b. i mr.
27 d.	Sta. Juliana, verge.
28 D	St. Victor I, p. i mr.
29 d.	Sta. Marta, verge.
30 d.	St. Abdon, màrtir.
31 d.	St. Ignasi de Loyola.

AGOST

1 d.	St. Felu Africà, mr.
2 d.	La M. D. dels Angels
3 d.	St. Nicodemus, mr.
4 D	St. Domènec de G.
5 d.	La M. D. de les Neus
6 d.	St. Sixte II, papa.
7 d.	St. Gaietà, fundador.
8 d.	Sta. Joana d'Aza.
9 d.	St. Romà, màrtir.
10 d.	Sta. Astèria, verge.
11 D	Sta. Filomena, verge.
12 d.	Sta. Clara, vg. i fd.
13 d.	St. Hipòlit, màrtir.
14 d.	St. Eusebi, bisbe.
15 d.	St. Tarcisi, noi, rr.
16 d.	St. Llorenç, monjo.
17 d.	St. Mamet, màrtir.
18 D	St. Agapit, màrtir.
19 d.	St. Magí, màrtir.
20 d.	St. Samuel, profeta.
21 d.	St. Germà, patriarca.
22 d.	S. Simfòria, b. i mr.
23 d.	St. Fructuosa, vg.
24 d.	St. Bartomeu, apòst.
25 D	St. Lluís IX, rei.
26 d.	St. Ceferi, p. i mr.
27 d.	St. Josep de Calasanc
28 d.	St. Agustí, b. i dr.
29 d.	La D. de St. Joan B
30 d.	Sta. Rosa de Lima.
31 d.	St. Ramon Nonat, c.

SETEMBRE

1 D	M. D. de la Cinta.
2 d.	St. Cròmac, monjo.
3 d.	Sta. Rosària, verge.
4 d.	Sta. Rosària de P.
5 d.	St. Llorenç Justinià.
6 d.	Bt. Joan de Ribera.
7 d.	St. Eustaqui, abat.
8 D	La Nat. de la M. D.
9 d.	St. Pere Claver, jes.
10 d.	St. Nicolau de Tolentí
11 d.	Sant Jacint, màrtir.
12 d.	El D. Nom de Maria
13 d.	St. Colombi, abat.
14 d.	Sta. Catarina de G.
15 D	Ele Dol. de la M. D.
16 d.	Sta. Eufèmia, màrtir
17 d.	St. Pere Arbués, mr.
18 d.	St. Farriol, màrtir.
19 d.	St. Gener, b. i mr.
20 d.	St. Eustaqui, màrtir.
21 d.	St. Mateu, ap. i ev.
22 D	St. Maurici, màrtir.
23 d.	Sta. Tecla, vg. i mr.
24 d.	La M. D. de la Merce
25 d.	St. Crescenci, màrtir.
26 d.	Sta. Justina, màrtir.
27 d.	Sts. Cosme i Damíà.
28 d.	St. Tiemon, arq.
29 D	Sta. Gudèlia, màrtir.
30 d.	St. Jeroni, dr. i fdr.

OCTUBRE

1 d.	St. Remigi, bisbe.
2 d.	St. Tomàs, bisbe.
3 d.	Sta. Florència, mr.
4 d.	St. Francesc d'Assis.
5 d.	St. Simó, monjo.
6 D	Sant Pardulf, abat.
7 d.	La M. D. del Roser.
8 d.	Sta. Brigida, vidua.
9 d.	St. Lambert, monjo.
10 d.	St. Franc. de Borja.
11 d.	La Mat. de la V. M.
12 d.	La M. D. del Pilar.
13 D	La M. D. del Remei.
14 d.	St. Gaudenci, bisbe.
15 d.	Sta. Teresa de Jesús.
16 d.	Puresa de la M. D.
17 d.	St. Florentí, bisbe.
18 d.	Sta. Quintina, mr.
19 d.	St. Pere d'Alcàntara
20 D	Sta. Adelina, abades.
21 d.	St. Bertold, màrtir.
22 d.	St. Constantí, abat.
23 d.	St. Pere Pasqual, b.
24 d.	St. Bernat Calvó, b.
25 d.	St. Bonifaci, p. i mr.
26 d.	St. Evarist, p. i mr.
27 D	Festa de Jesuc. rei.
28 d.	St. Judas Tadeu, ap.
29 d.	St. Narcís, màrtir.
30 d.	St. Claudi, màrtir.
31 d.	Sta. Lucila, vg. i mr.

NOVEMBRE

1 d.	Festa de Tots Sants.
2 d.	Com. dels Difunts.
3 D	St. Ermengol, bisbe.
4 d.	St. Carles Borromeu.
5 d.	St. Zacarias, màrtir.
6 d.	St. Leonard, monjo.
7 d.	St. Florenci, bisbe.
8 d.	St. Audeudat, papa.
9 d.	St. Joan de Lstran.
10 D	Patrocini de la M. D.
11 d.	Sant Martí, bisbe.
12 d.	St. Livi, b. i màrtir.
13 d.	St. Didac d'Alcalá.
14 d.	St. Josafat, arq. i mr.
15 d.	St. Eugeni I, arq.
16 d.	St. Elpidi, màrtir.
17 D	Sta. Victòria, màrtir
18 d.	St. Romà, màrtir.
19 d.	Sta. Isabel, vda. reina
20 d.	St. Felix de Valois.
21 d.	La Presentació M. D.
22 d.	Sta. Cecília, vg. i mr.
23 d.	Sta. Felicitat, màrtir.
24 D	St. Joan de la Creu.
25 d.	St. Adelard, monjo.
26 d.	St. Pere Alexandri.
27 d.	St. Virgili, bisbe.
28 d.	Sta. Faustina, verge.
29 d.	St. Brandau, abat.
30 d.	St. Guillem, abat.

DESEMBRE

1 D	St. Simó, Cireneu.
2 d.	St. Constança, abat.
3 d.	St. Francesc Xavier.
4 d.	Sta. Bàrbara, verge.
5 d.	St. Dalman, b. i mr.
6 d.	St. Nicolau, arqueb.
7 d.	St. Ambrós, bisbe.
8 D	St. Eutiquià, bisbe.
9 d.	Sta. Leocàdia, verge.
10 d.	La M. D. de Loreto.
11 d.	St. Damas I, papa.
12 d.	M. D. de Guadalupe.
13 d.	Sta. Llúcia, vg. i mr.
14 d.	St. Pompeu, bisbe.
15 D	St. Valèria, bisbe.
16 d.	St. Eusebi, b. i mr.
17 d.	St. Làtzer, b. i mr.
18 d.	St. Desideri, màrtir.
19 d.	St. Nemesi, màrtir.
20 d.	Sant Macari, prev.
21 d.	St. Tomàs, monjo.
22 D	Sta. Hildelita, abad
23 d.	Sta. Victòria, verge.
24 d.	Sta. Adela, abadesa.
25 d.	Sta. Anastàsia, mr.
26 d.	St. Esteve protom.
27 d.	St. Godofred, monjo
28 d.	Els Sants Innocents
29 D	St. Tomàs, arqueb
30 d.	St. Anastasi, monjo.
31 d.	St. Silvestre, papa.

Company sardanista, estimador de la nostra
terra i de totes les seves coses!

Si t'ha agradat aquest

ALMANAC DE LA SARDANA

compra l'ALMANAC DE CATALUNYA,
tant o més interessant que el que ara tens a
les mans i del qual el diari «La Nau» ha dit
que «mereix l'èxit que té i una mica més
encara». Perquè et facis càrrec del què és

l'ALMANAC DE CATALUNYA 1929

cal dir-te, només, QUE HI HAN COL·LABORAT
GAIREBÉ TOTS ELS MILLORS ARTISTES I ESCRIP-
TORS DE CATALUNYA. Mai no han pogut aple-
gar-se, en una publicació d'aquesta mena,
tantes signatures escollides com a

l'ALMANAC DE CATALUNYA 1929

la il·lustració del qual forma un conjunt de prop
AVATS, sota una portada magnífica de
OPISSO, constituint, tot plegat, UN
EDITORIAL NO SUPERAT FINS ARA
A CASA NOSTRA.

NA PESSETA

PROPAGA'L, COMPANYY

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA. FIGUERES

1036272591

Xarxa de Biblioteques
de la Generalitat de Catalunya/
Diputació de Girona

Biblioteca *Carles*
Fages de Climent
Figueras

Reg. 32.071

Sign. 793.31 (4671)

Ser